

2022

GODIŠNJE IZVJEŠĆE

Zagreb,
siječanj 2023.

SADRŽAJ

1.	O INSTITUTU ZA TURIZAM	3
2.	PROJEKTI INSTITUTA ZA TURIZAM	8
2.1.	NACIONALNI KOMPETITIVNI ZNANSTVENI PROJEKTI	8
2.2.	INTERNI ZNANSTVENI PROJEKTI	9
2.3.	PROJEKTI FINANCIRANI IZ EU FONDOVA	14
2.4.	SUDJELOVANJE NA ZNANSTVENIM PROJEKTIMA U DRUGIM INSTITUCIJAMA	21
3.	ZNANSTVENI RADOVI	22
4.	IZDAVAČKE AKTIVNOSTI I BIBLIOTEKA	39
5.	PROJEKTI ZA JAVNI SEKTOR I TURISTIČKO GOSPODARSTVO	42
6.	AKTIVNOSTI POPULARIZACIJE ZNANSTVENOG RADA	49
PRILOG	DJELATNICI INSTITUTA ZA TURIZAM U 2022.	54

1

O INSTITUTU ZA TURIZAM

Povijesni razvoj Instituta

Institut za turizam osnovan je 1959. godine te predstavlja jedini javni znanstveni institut u Republici Hrvatskoj koji je specijaliziran za istraživanja različitih aspekata turizma, koji uspješno spaja znanstvenu izvrsnost s poslovnim znanjima i vještinama.

Tijekom više od šest desetljeća svoga djelovanja, Institut se transformirao iz male savjetodavne organizacije, koja se pretežito bavila istraživanjem mikroekonomskih i makroekonomskih aspekata turističkog razvoja, u znanstveno-istraživačku organizaciju čiji multidisciplinarni istraživački tim može odgovoriti na najsloženiju znanstveno-istraživačku i stručnu problematiku povezanu s turizmom i turističkim razvojem, te instituciju koja svojim djelovanjem aktivno podupire održivi razvoj turizma u Republici Hrvatskoj.

Godine 1986. Institut ulazi u sustav znanosti i visokog obrazovanja i od tada nosi današnji naziv tj. Institut za turizam. Nakon ulaska u sustav u znanosti i visokog obrazovanja, fokus interesa Instituta za turizam se premješta sa stručnih projekata s područja ekonomije, kojima se do tada Institut pretežito bavio, na znanstvene projekte i znanstveno-istraživački rad iz različitih područja znanosti koja su povezana s turizmom.

Vizija Instituta

Institut za turizam je samostalna znanstveno-istraživačka organizacija koja predstavlja vodeću znanstvenu ustanovu specijaliziranu za proučavanje turizma u regiji te koja uspješno spaja znanstvenu izvrsnost i poslovna znanja i vještine. Svoj ugled i prepoznatljivost u znanstvenoj i stručnoj javnosti Institut temelji na znanstvenoj izvrsnosti, neovisnosti i stručnosti mišljenja, inovativnosti i kvaliteti znanstvenog i stručnog rada te na poštivanju najviših etičkih načela i standarda u istraživanju. Glavne vrijednosti na kojima se temelji rad Instituta su znanstvena izvrsnost, međunarodna prepoznatljivost i relevantnost, neovisnost i stručnost mišljenja, inovativnost i kvaliteta znanstvenog i stručnog rada te poštivanje visokih etičkih načela u istraživanju.

Misija Instituta

Misija instituta za turizam je istraživanje složenog fenomena turizma u svim pojavnim oblicima, diseminacija i praktična primjena znanja u javnom sektoru i cjelokupnom gospodarstvu i popularizacija znanosti, a sve kroz znanstveno utemeljen, sustavan i multidisciplinarni istraživački pristup, s ciljem osiguranja dugoročno održivog i tržišno konkurentnog turističkog razvoja RH na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Znanstveni i stručni rad

Znanstvenu djelatnost Institut za turizam obavlja najviše putem provođenja domaćih i međunarodnih kompetitivnih znanstvenih projekata, internih znanstvenih projekata, te ostalih znanstvenih projekata kojima se proučavaju istraživački problemi važni za razvoj dugoročno održivog, odgovornog i tržišno konkurentnog turizma. Osim toga, znanstvenu djelatnost Institut provodi i kroz objavljivanje znanstvenih radova u relevantnim domaćim i međunarodnim znanstvenim časopisima, kroz sudjelovanje djelatnika Instituta na međunarodnim znanstvenim skupovima, kroz izdavačku djelatnost i izdavanje međunarodnog znanstveno-stručnog časopisa TOURISM te kroz cijeli niz drugih aktivnosti usmjerenih na diseminaciju i popularizaciju znanosti.

Uzimajući u obzir kadrovsku ekipiranost djelatnika, njihove znanstvene interese i afinitete, dostupnost izvora financiranja, potrebe turističkog gospodarstva i sl., Institut za turizam se kroz svoju znanstvenu djelatnost ponajviše bavi temama s područja ekonomije i marketinga, ali se djelatnici Instituta također aktivno bave proučavanjem međudnosa turizma i drugih područja, kao što su promet, geografija, ekologija i zaštita okoliša, kultura, sport, urbanizam i prostorno planiranje, održivi razvoj, povijesni razvoj turizma i sl. Cjelokupna znanstvena djelatnost Instituta usklađena je s planskim dokumentima višeg reda s područja znanosti i visokog obrazovanja, te je u funkciji postizanja nacionalnih razvojnih ciljeva s područja turizma koji su definirani Strategijom razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine. Uz navedeno, Institut se bavi i izdavačkom djelatnošću i aktivno radi na razvoju baza podataka za potrebe turizma.

Suradnja s gospodarstvom

Osim znanstvene djelatnosti Institut za turizam ima tradicionalno dobru suradnju s različitim segmentima turističkog gospodarstva, a osobito s poslovnim subjektima s područja javnog sektora (ministarstva, sustav turističkih zajednica, regionalne i lokalne razvojne agencije, tijela regionalne i lokalne uprave i samouprave i sl.).

Njegujući multidisciplinarni istraživački pristup, Institut za turizam spreman je odgovoriti na najsloženije potrebe i zahtjeve različitih nositelja turističke aktivnosti, kako iz javnog tako i iz privatnog sektora. Cjelokupno turističko gospodarstvo već dugo godina u Institutu ima kvalificiranog, kompetentnog i pouzdanog partnera i savjetnika u traženju odgovora na pitanja koja se tiču planiranja turističkog razvoja, održivog razvoja turizma, učinkovitog i odgovornog upravljanja resursima te brojna druga pitanja koja su od značaja za hrvatski turizam. Glavna područja suradnje s gospodarstvom obuhvaćaju:

- istraživanja makroekonomskih učinaka turizma,
- tržišna istraživanja i analize – istraživanja turističkog tržišta,
- strateško planiranje u turizmu,
- razvoj novih i inovativnih turističkih proizvoda i usluga,
- prometno planiranje,
- prostorne analize i valorizacija prostora za potrebe turizma,
- mjerenje i praćenje indikatora održivog razvoja turizma i
- edukacija i cjeloživotno obrazovanje turističkih kadrova.

Ravnatelj Instituta za turizam doc. dr. sc. Damir Krešić član je Znanstvenog vijeća HAZU-a za turizam i prostor, te aktivno sudjeluje u radu tog tijela, a tri godine je bio i član Vijeća za gospodarska pitanja predsjednice Republike Hrvatske.

Međunarodna suradnja

Institut za turizam aktivno surađuje i s brojnim domaćim i međunarodnim, stručnim i znanstvenim organizacijama i asocijacijama s područja turizma. Tu je posebno potrebno istaknuti suradnju Instituta sa Svjetskom turističkom organizacijom (UNWTO - Institut je pridruženi član).

Institut za turizam ima i jednu od najbolje opremljenih biblioteka s područja turizma koja u svome fondu broji više od 15 tisuća volumena knjižnične građe.

OSNOVNI PODACI O DJELOVANJU INSTITUTA U 2022.

Glavni strateški ciljevi Instituta za turizam

- liderstvo u primijenjenim i razvojnim istraživanjima u turizmu i srodnim područjima,
- stvaranje istraživačke jezgre međunarodne prepoznatljivosti (suradnja s UNWTO i uglednim međunarodnim znanstvenicima);
- znanstveno i stručno djelovanje u funkciji razvoja turističkog sektora i hrvatskog gospodarstva (izrada i praćenje pokazatelja održivog razvoja turizma) i
- suradnja s javnim sektorom i turističkim poduzećima.

Upravljanje Institutom

Ravnatelj Instituta za turizam je doc. dr. sc. Damir Krešić.

Znanstveno vijeće Instituta broji 19 znanstvenika, a predsjednik Znanstvenog vijeća je izv. prof. dr. sc. Goran Kos.

Upravno vijeće Instituta za turizam

Predsjednik – prof. dr. sc. Boris Crnković (Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet); članovi – prof. dr. sc. Alen Host (Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet), mr. sc. Želimir Kramarić (Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije), dr. sc. Sanda Čorak i Višnja Mezak (Institut za turizam) do 2.11.2022.

Novo upravno vijeće

Predsjednik - prof. dr. sc. Boris Crnković (Sveučilište J.J. Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet); članovi – mr. sc. Želimir Kramarić (Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije) i Ivana Prosinečki (Ministarstvo znanosti i obrazovanja), dr. sc. Sanda Čorak i Višnja Mezak (Institut za turizam) od 3.11.2022. na mandat od dvije godine.

Zaposlenici

U Institutu je u 2022. godini bilo zaposleno ukupno 36 djelatnika, od čega 19 znanstvenika, 2 asistenta, 4 stručnih suradnika u sustavu znanosti i visokog obrazovanja, 8 zaposlenika na administrativnim radnim mjestima i biblioteci i 3 stručna suradnika, čija se radna mjesta financiraju iz EU fondova.

Od 19 znanstvenika, njih 13 je na radnom mjestu znanstvenog suradnika, 3 na radnom mjestu višeg znanstvenog suradnika, 2 na radnom mjestu znanstvenog savjetnika i 1 na radnom mjestu znanstvenog savjetnika u trajnom zvanju.

Nacionalni i međunarodni kompetitivni znanstveni projekti

- Znanstveno-istraživački projekt “Makroekonomski učinci turizma”, financiran od strane Hrvatske zaklade za znanost. Trajanje projekta: 1.12.2018. - 30.11.2022. Voditelj projekta je dr. sc. Ivan Kožić.

Projekti financirani iz EU fondova

NEXT GENERATION EU

Sustav satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu
Trajanje projekta: 2022. - 2026. Voditelj projekta: dr. sc. Neven Ivandić

INTERREG ITALIJA - HRVATSKA

Pametne strategije za održivi turizam u živopisnim destinacijama s kulturnim turizmom (kratica: **S.LI.DES**) (Smart strategies for sustainable tourism in Lively cultural DESTinations)
Trajanje projekta: 1/2019. – 6/2022. Voditelj projekta: dr. sc. Sanda Čorak

INTERREG EUROPA

Autentični turizam temeljen na lokalnoj kulturi (kratica: **LOCAL FLAVOURS**) (Authentic tourism based on local cultural flavours).
Trajanje projekta: 1.9.2019. - 31.1.2023. Voditelj projekta: dr. sc. Renata Tomljenović

INTERREG MEDITERAN

Ekoturizam u mediteranskim destinacijama: Od monitoringa do planiranja do promocije i potpore politikama (kratica: **DESTIMED PLUS**) (Ecotourism in Mediterranean Destinations: From Monitoring and Planning to Promotion and Policy Support).
Trajanje projekta: 11/2019. – 6/2022. Voditelj projekta: dr. sc. Izidora Marković Vukadin

ERASMUS+

Kulturna baština: izvor otpornosti i učenje kroz digitalno obrazovanje Digital Cultural Heritage: a source of resilience and learning through digital education (**DIGICULT**)

Trajanje projekta: 1.1.2022. – 30.6.2024. Voditelj projekta: Ives Vodanović Lukić, mag. geogr., mag. hist. art. et litt. comp.

ERASMUS+

Nudge My Tour - Bihevioralna znanost za upravljanje turizmom

Trajanje projekta: 1.11.2021. – 31.12.2023. Voditelj projekta: dr. sc. Sanda Čorak

ERASMUS+

VINCI: Projekt strateškog partnerstva EU-a za poticanje niskougličnog turizma (Virtual & Augmented Reality Trainers Toolbox to Foster Low Carbon Tourism & Related Entrepreneurship) projekt je strateškog partnerstva u području obrazovanja odraslih financiran uz potporu programa Erasmus+.

Trajanje projekta: 2/2022. – 1/2024. Voditelj projekta: dr. sc. Hrvoje Carić

Interni znanstveni projekti (2021. – 2025.)

- Suvremeni pristup prostornom i prometnom planiranju na načelima održivog razvoja (kratica: SPLAN), voditelj: izv. prof. dr. sc. Goran Kos
- Turizam i hrvatsko gospodarstvo (kratica: THG), voditelj: dr. sc. Neven Ivandić
- Kulturna baština u turizmu – modeli održivog razvoja (kratica: CULHER-TOUR), voditelj: doc. dr. sc. Jasenka Kranjčević
- Razvoj integralnog modela pokazatelja i prihvatnog (nosivog) kapaciteta (kratica: RIPP), voditelj: dr. sc. Izidora Marković Vukadin
- Uloga posebnih oblika turizma u razvoju destinacije: primjer kulture, umjetnosti i sporta (kratica: KUST 2021), voditelj: dr. sc. Sanda Čorak
- CROSTO - Croatian Sustainable Tourism Observatory Institut za turizam — opservatorij za mjerenje i praćenje održivosti razvoja turizma pod okriljem Svjetske turističke organizacije (UNWTO), voditelj: dr. sc. Izidora Marković Vukadin

Znanstvena produktivnost – radovi

U 2022. objavljeno je ukupno 45 znanstvenih radova (A1 - 31; A2 - 11; ostalo - 3). Citiranost u indeksnoj bazi WoS u 2022. godini iznosi 976, a citiranost u indeksnoj bazi Scopus je 1.122. U odnosu na 2021. godinu značajno je porastao broj A1 radova (za 60%) kao i citiranost radova znanstvenika s Instituta objavljenih u časopisima koji su indeksirani u SCOPUS i WoS indeksnim bazama.

Izdavaštvo i aktivnosti popularizacije znanosti

Institut je suizdavač časopisa TOURISM: An International Interdisciplinary Journal. U 2022. godini izdan je 70. volumen sa 4 izdanja na engleskom jeziku. Časopis se referira u 10 međunarodnih baza, uključujući i baze Web of Science, Core Collection - ESCI, Clarivate, USA i SCOPUS, Abstract and Indexing Database, Elsevier, Amsterdam i The Netherlands. Glavni urednik je Josip Mikulić, a pomoćni urednici su Damir Krešić, Maja Šerić i Renata Tomljenović.

Povodom 70 godina kontinuiranog izlaza časopisa Tourism - An International Interdisciplinary Journal održan je znanstveno-stručni skup na temu 'Turizam između znanosti i prakse' u organizaciji Hrvatske turističke zajednice i Instituta za turizam.

Institut kontinuirano popularizira rezultate svojih istraživanja putem radionica, seminara, okruglih stolova, rasprava, predavanja i nastupa u medijima i sudjelovanjem na konferencijama.

U 2022. zabilježene su 74 takve aktivnosti.

Projekti za gospodarstvo

U 2022. godini završen je 21 projekt. Projekti su ugovoreni s gospodarskim subjektima, najčešće s tijelima državne uprave i jedinicama regionalne i lokalne uprave te sustavom turističkih zajednica. Prihodi koje je Institut za turizam u 2022. ostvario kroz suradnju s gospodarstvom sudjelovali su s 31% u ukupnim prihodima Instituta i koristili su se za financiranje hladnog pogona Instituta, poboljšanje općih uvjeta rada djelatnika Instituta, te za školovanje i stručno usavršavanje djelatnika Instituta za turizam, nabavu istraživačke opreme, znanstvene i stručne literature i sl.

Biblioteka

Tijekom 2022. godine zaprimljene su 24 jedinice omeđenih publikacija, 36 naslova periodike te 15 novih naslova studija Zbirke studija Instituta za turizam te ih na kraju godine ukupno ima 1.519 jedinica. Proveden je djelomičan otpis knjižnične građe tako da na kraju 2022. godine fond Biblioteke broji 15.553 svezaka knjižnične građe.

Rasprave o turizmu u organizaciji Instituta za turizam

Institut za turizam je u 2022. godini organizirao rasprave o turizmu na temu:

1. XVI. Rasprave o turizmu na temu "Žena u promociji turizma Hrvatske"
2. XVII. Rasprave o turizmu na temu "Kako stvoriti, privući i zadržati radnu snagu u turizmu?"
3. Posebno izdanje Rasprava o turizmu na temu "Makroekonomski učinci turizma" u okviru znanstveno-istraživačkog projekta HRZZ_MACROTOUR-IP-2018-01-2961.

2 PROJEKTI INSTITUTA ZA TURIZAM

2.1. NACIONALNI KOMPETITIVNI ZNANSTVENI PROJEKTI

Tijekom 2022. godine suradnici Instituta za turizam sudjelovali su u izvođenju jednog domaćeg kompetitivnog znanstvenog projekta (HRZZ) i 6 internih znanstvenih projekata. Rezultati istraživanja provedenih u sklopu nacionalnih i internih znanstvenih projekata Instituta za turizam bili su osnova za izradu većeg broja znanstvenih radova naših istraživača. U nastavku se daje opis projekata (voditelj, suradnici, ciljevi, sadržaj i rezultati) koji su završeni ili se na njima radilo tijekom 2022. godine. Navedenim projektima ostvaruje se misija Instituta kao i prvi strateški cilj – liderstvo u primijenjenim i razvojnim istraživanjima u turizmu koji podrazumijeva kontinuirano stvaranje i održavanje izvrsnosti u svim koracima provođenja primarnih istraživanja u turizmu. U 2022. godini planira se još intenzivnija aktivnost istraživača Instituta, kad je riječ o provođenju primarnih istraživanja.

Istraživači Instituta radili su na nacionalnom kompetitivnom znanstvenom projektu pod nazivom **MAKROEKONOMSKI UČINCI TURIZMA**, financiranog od strane Hrvatske zaklade za znanost.

Trajanje projekta:
01.12.2018. – 30.11.2022.

Voditelj projekta:
dr. sc. Ivan Kožić

Suradnici:
dr. sc. Neven Ivandić
dr. sc. Ivan Sever
doc. dr. sc. Petar Sorić,
vanjski suradnik
mr. sc. Velimir Šonje,
vanjski suradnik

HRZZ projekt MACROTOUR “Makroekonomski učinci turizma”

(Macroeconomic impact of tourism)

Projekt financira Hrvatska zaklada za znanost (HRZZ; projekt br. 2961) u trajanju od 1.12.2018. do 30.11.2022. Nositelj projekta je Institut za turizam, a provode ga članovi projektnog tima koji se sastoji od dva znanstvenika Instituta za turizam i tri vanjska suradnika. Voditelj projekta je dr. sc. Ivan Kožić iz Instituta za turizam.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Sustavno istražiti makroekonomske učinke turizma, što podrazumijeva analizu triju makroekonomskih kanala putem kojih turizam utječe na gospodarstvo neke zemlje: (1) veza turizma i BDP-a, zatim (2) veza turizma i zaposlenosti te (3) veza turizma i inflacije. Iako je istraživanje veze turizma i BDP-a u postojećoj literaturi razmjerno izdašno dokumentirano, većina objavljenih radova isključivo je usmjerena na izračun turizmom generiranog BDP-a te ispitivanje veze između turizma i gospodarskog rasta. Prvi glavni cilj projekta je proširiti postojeće spoznaje istraživanjem utjecaja turizma na fluktuacije BDP-a te uz to istražiti u kojoj mjeri je veza turizma i gospodarskog rasta ovisna o društveno-političkom kontekstu. S druge strane mjerenje turizmom generirane zaposlenosti nije ni izdaleka tako opsežno istraženo kao mjerenje turizmom generiranog BDP-a. Stoga je drugi glavni cilj projekta ispitati kritične aspekte turizmom generirane zaposlenosti u slučaju malog, otvorenog gospodarstva poput hrvatskog, koje je u velikoj mjeri ovisno o turizmu te uz to istražiti i utjecaj turističke aktivnosti na cikličku (ne)zaposlenost. Treći glavni cilj projekta je istražiti turizmom inducirane inflatorne pritiske. Relevantnost projekta je dvostruka. Rezultati istraživanja bi s jedne strane trebali poslužiti kao sveobuhvatni okvir za daljnji razvoj područja makroekonomike turizma. Dok bi s druge strane mogli poslužiti kao empirijski doprinos budućim pokušajima modeliranja računalnog makroekonomskog modela hrvatskog gospodarstva.

U četvrtoj godini je dovršeno peto u nizu planiranih istraživanja. Detektiran je specifičan inflatorni impuls koji turistička aktivnost inducira u kontekstu dinamike cijena namještaja, opreme za kuću i redovito održavanje kućanstva. Time je analitički potvrđen mehanizam utjecaja turizma na inflaciju u Hrvatskoj. Budući da je četvrta godina ujedno bila i završna godina provođenja projekta, održano je javno predstavljanje nalaza svih istraživanja provedenih u okviru projekta. Tom prigodom je uz održanu panel diskusiju bila predstavljena i kratka knjižica koja predstavlja svojevrsnu kompilaciju svih rezultata četverogodišnjeg provođenja projekta MACROTOUR.

Rezultati:

U prvoj godini provođenja projekta MACROTOUR ustrojen je informacijsko-dokumentacijski okvir potreban za provođenje svih projektom planiranih istraživanja. Prikupljeni su relevantni podaci o kretanju, kako makroekonomskih pokazatelja, tako i pokazatelja dinamike turističke aktivnosti za veliki broj zemalja koje će istraživanjima biti obuhvaćene. Također je provedeno prvo u nizu planiranih istraživanja. Istražena je veza turizma i gospodarskog rasta s konkretnim ciljem analize utjecaja pozadinskih čimbenika poput stupnja društvenog razvoja i razine političkih sloboda za koje se opravdano pretpostavljalo da imaju snažan utjecaj na verifikaciju veze turizma i gospodarskog rasta.

U drugoj godini provođenja projekta MACROTOUR provedeni su drugo i treće u nizu planiranih istraživanja. Istražen je utjecaj turističke aktivnosti na fluktuacije BDP-a te su istraženi kritični aspekti turizmom generirane zaposlenosti.

U trećoj je godini u potpunosti provedeno četvrto u nizu planiranih istraživanja te je započeto peto. Istražen je utjecaj turističke aktivnosti na kretanje cikličke zaposlenosti te je započeto istraživanje specifičnog karaktera i trajanja inflatornih pritisaka izazvanih razvojem turizma.

2.2. INTERNI ZNANSTVENI PROJEKTI

- Suvremeni pristup prostornom i prometnom planiranju na načelima održivog razvoja – **SPLAN**
- Turizam i hrvatsko gospodarstvo – **THG**
- Kulturna baština u turizmu – modeli održivog razvoja – **CULHER-TOUR**
- Razvoj integralnog modela pokazatelja i prihvatnog (nosivog) kapaciteta – **RIPP**
- Uloga posebnih oblika turizma u razvoju destinacije: primjer kulture, umjetnosti i sporta – **KUST 2021**
- CROSTO Institut za turizam - Opservatorij za mjerenje i praćenje održivosti razvoja turizma pod okriljem Svjetske turističke organizacije (UNWTO) (**CROSTO - CRO**atian **S**ustainable **T**ourism **O**bservatory)

Voditelj projekta:
prof. dr. sc. Goran Kos

Suradnici:
dr. sc. Davor Krasić
dr. sc. Hrvoje Carić
dr. sc. Ivo Beroš
dr. sc. Zoran Klarić
dr. sc. Ivo Kunst
doc. dr. sc. Predrag Brlek,
vanjski suradnik
doc. dr. sc. Ana Mrđa,
vanjski suradnik

Suvremeni pristup prostornom i prometnom planiranju na načelima održivog razvoja (kratica: **SPLAN**)

Svrha i cilj:

Na temelju dosadašnjih spoznaja koje se mogu povezati s prostornim i prometnim planiranjem, uočava se da su pristupi i korištene metode počivali gotovo isključivo na načelu ekonomske isplativosti, tj. maksimiziranju ekonomskih učinaka i minimiziranju troškova. U takvim okolnostima se najčešće potpuno zanemarivala dugoročna održivost planova, kako u pogledu očuvanja prostora u cjelini, tako i u pogledu racionalnih prometnih rješenja. Pri tomu treba imati na umu da je prometna infrastruktura u mnogim slučajevima okosnica prostornog planiranja, jer zauzima velik dio raspoloživog prostora i jer je financijski najzahtjevnija komponenta javnih površina.

Pojedine države, članice Europske unije su ranije od ostalih uočile neodrživost takvog pristupa prostornom i prometnom planiranju jer su se suočile s preizgrađenošću pojedinih područja (naročito atraktivnih turističkih destinacija), neadekvatnim urbanim planovima i pretjerano ekstenzivnim razvojem prometne infrastrukture za motorni individualni promet.

Hrvatska, kao najnovija članica Europske unije, još uvijek nije u zadovoljavajućoj mjeri shvatila u kojoj mjeri dosadašnji način prostornog i prometnog planiranja može dugoročno biti štetan. Ovaj znanstveni projekt ima za cilj odrediti novi pristup i metode u prostornom i prometnom planiranju, koji bi rezultirali dugoročno održivim prostornim i prometnim planovima na području Republike Hrvatske, s posebnim naglaskom na urbana i turistička područja. Specifični ciljevi bi se ostvarili kroz istraživanja pojedinih slučajeva (*case study*).

Voditelj projekta:

dr. sc. Neven Ivandić

Suradnici:

dr. sc. Matina Gjurašić
 dr. sc. Ivan Kožić
 dr. sc. Ivo Kunst
 mr. sc. Neda Telišman-Košuta
 Zrinka Marušić,
 mag. math., univ. spec. oec.
 Diana Baus, mag. oec.

Turizam i hrvatsko gospodarstvo (*kratica: THG*)

Svrha i cilj:

Razumijevanje pozitivnih i negativnih utjecaja turizma te međudnosa gospodarskih djelatnosti izravno i neizravno uključenih u pružanje usluga posjetiteljima pretpostavka je optimiziranja mjera turističke politike. Projekt stoga za cilj ima sagledavanje doprinosa turizma različitim aspektima ekonomske, prostorne i društvene održivosti Hrvatske na nacionalnoj i regionalnoj razini pri čemu se projektne aktivnosti specifično usmjeravaju na:

- Procjenu ukupnih gospodarskih učinaka turizma u Hrvatskoj na nacionalnoj i regionalnoj razini kroz međudnos čimbenika koji potencijalno generiraju istiskivanje drugih djelatnosti, ali i neizravnih učinaka turističke potražnje na proizvodnju neturističkih djelatnosti
- Propitivanje utjecaja turizma na tržište rada i migracijske trendove na nacionalnoj i regionalnoj razini, polazeći od očekivanja da turizam ima potencijal generirati pozitivne trendove na tržištu rada te poboljšanje materijalnog statusa, a tako i na rast optimizma lokalnog stanovništva
- Analizu povrata investicija u hotelijerstvo na makro i mikro razini u kontekstu preferencijalnih mjera turističke politike koji impliciraju nisku razinu profitabilnosti djelatnosti
- Utvrđivanje važnosti prostora za razvoj turizma i mogućnosti njegove zaštite u kontekstu pritisaka nekretninske potražnje na osiguranje održivog razvoja turističkih destinacija
- Valoriziranje doprinosa turizma kroz procjenu smanjenja uvozne ovisnosti te povećanje konkurentnosti i bruto domaćeg proizvoda.

Voditelj projekta:

doc. dr. sc. Jasenka Kranjčević

Suradnici:

dr. sc. Izidora Marković Vukadin
 dr. sc. Ksenija Tokić
 doc. dr. sc. Hrvoje Mataković
 dr. sc. Sanja Hajdinjak,
 vanjski suradnik
 prof. dr. sc. Amir Muzur,
 vanjski suradnik
 doc. dr. sc. Ana Mrđa,
 vanjski suradnik
 doc. dr. sc. Petra Radeljak Kaufmann,
 vanjski suradnik

Kulturna baština u turizmu

– modeli održivog razvoja (*kratica: CULHER-TOUR*)

Svrha i cilj:

Cilj 1. Utvrđivanje trendova prepoznavanja, planiranja i korištenja kulturne baštine u održivom razvoju turizma.

Cilj 2. Prepoznavanje vrijednosti i mogućnosti aktiviranja kulturne baštine u održivom razvoju turizma.

Nastavno na prethodno razdoblje projekta CULHER-TOUR tijekom 2021. evidentirano je aktivno sudjelovanje na međunarodnim znanstvenim konferencijama (Rim, Osijek, Rijeka, Svetvinčenat), objavljivanje znanstvenih radova te rad na međunarodnim izložbama o kulturnoj baštini (Pardubice (Češka), Novi Sad (Srbija) i Zagreb). Tijekom 2022. znanstvene aktivnosti bazirale su se na istraživanju aktivnog korištenja kulturne baštine u planovima održivog razvoja turizma, prepoznavanju relevantnih te znanstveno utemeljenih kriterija za izradu modela održivog korištenja kulturne baštine u turizmu.

Voditelj projekta:
dr. sc. Izidora Marković Vukadin

Suradnici:
dr. sc. Hrvoje Carić
dr. sc. Zoran Klarić
doc. dr. sc. Damir Krešić
doc. dr. sc. Jasenka Kranjčević
doc. dr. sc. Hrvoje Mataković
dr. sc. Snježana Boranić Živoder
mr. sc. Neda Telišman-Košuta
dr. sc. Neven Ivandić
Sara Melkić, mag. oec.
Zrinka Marušić,
mag. math., univ. spec. oec.
dr. sc. Peter Mackelworth
izv. prof. dr. sc. Josip Mikulić
doc. dr. sc. Vanja Krajinović,
vanjski suradnik

Razvoj integralnog modela pokazatelja i prihvatnog (nosivog) kapaciteta

(kratica: **RIPP**)

Svrha i cilj:

Iz ranije navedenog jasno je da je osnovni istraživački problem nedostatak unificiranosti procesa praćenja održivosti kao i modela utvrđivanja prihvatnog kapaciteta.

Osnovni cilj istraživanja je utvrđivanje modela praćenja održivosti turizma kroz sustav temeljnih i specifičnih pokazatelja, kao temelja za utvrđivanje prihvatnog kapaciteta destinacija.

Specifični ciljevi istraživanja su:

1. Determiniranje postojećih praksi posvećenih održivosti turizma na lokalnoj i regionalnoj razini u RH
2. Utvrđivanje baznog skupa pokazatelja za sve destinacije temeljem analize prijašnjih stručnih i znanstvenih praksi, skupova sekundarnih podataka o stanju okoliša, društva, infrastrukture prostora, gospodarstva i drugo
3. Utvrđivanje modela determiniranja specifičnih destinacijskih pokazatelja baziranih na problemskim područjima, atrakcijskoj osnovi i specifičnim oblicima turizma u destinaciji
4. Kreiranje modela prihvatnog kapaciteta baziranog na utvrđenim pokazateljima
5. Kreiranje integralnog konceptualnog modela pokazatelja i prihvatnog kapaciteta
6. Verifikacija modela testiranja procesa na razini pilot destinacija utvrđenim temeljem mapiranja ključnih dionika u RH
7. Istraživanje povezanosti praćenja pokazatelja održivosti s kvalitetom upravljanja destinacijom i utjecajima turizma s pozicije onečišćenja i zaštićene prirode.

Istraživačke hipoteze:

- Održive turističke prakse u Hrvatskoj vrlo su raznolike, ali većinom nemaju mjerljivih rezultata
- Turizam (posebice maritimni) je posebno osjetljiv na pitanja ekološke i okolišne održivosti
- Pokazatelji održivosti turizma na svjetskoj razini nisu unificirani
- Da bi skup pokazatelja bio relevantan nužno je imati pokazatelje koji su usmjereni na problemska područja, atrakcijsku osnovu, specifične oblike turizma u destinaciji
- Model prihvatnog kapaciteta je produkt sustava pokazatelja
- Pokazatelji i prihvatni koncept dio su istovjetnog koncepta praćenja održivosti
- Praćenje pokazatelja održivosti nužno je za kvalitetno upravljanje destinacijom.

U sklopu projekta do sada su ostvarena prva tri cilja projekta, pri čemu je naglasak bio na sistematizaciji postojećih sustava pokazatelja, te EU projekata usmjerenih na praćenje održivosti. Nadalje, u fokusu je valorizacija pokazatelja iz postojećih sustava pokazatelja u odnosu na izazove razvoja turizma u različitim tipovima destinacija.

Voditelj projekta:
dr. sc. Sanda Čorak

Suradnici:
dr. sc. Renata Tomljenović
doc. dr. sc. Jasenka Kranjčević
Ives Vodanović Lukić, mag.
geogr., mag. hist. art.
et litt. comp.
dr. sc. Ivo Beroš
izv. prof. dr. sc. Vuk Tvrтко Opačić,
vanjski suradnik

Uloga posebnih oblika turizma u razvoju destinacije: primjer kulture, umjetnosti i sporta

(kratica: **KUST 2021**)

Svrha i cilj:

Cilj istraživanja jest utvrditi doprinos kulture, umjetnosti i sporta u podizanju kvalitete turističke destinacije te razraditi smjernice za uspješniji razvoj kulturnog i sportskog turizma u kontekstu smanjenja prostorne polarizacije i sezonalnosti hrvatskog turizma.

Hipoteze istraživanja:

1. Kreativno korištenje kulture i umjetnosti u turističke svrhe rezultira većim stupnjem zadovoljstva lokalne zajednice s turističkim razvojem.
2. Sudjelovanje u kreativnim aktivnostima povezanim s kulturom i umjetnošću rezultira većom povezanošću posjetitelja i lokalne zajednice, a time i većom kvalitetom iskustva turista.
3. Sport pridonosi lokalnoj ekonomiji, pozitivno utječe na motivaciju lokalne zajednice i djeluje na regeneraciju prostora.

Tijekom 2022. godine projekt KUST 2021 uključivao je istovremeno nekoliko temeljnih aktivnosti, koje su rezultirale objavom znanstvenih radova:

- a) Istraživanje prilika za oporavak i daljnji razvoj turizma tijekom i nakon COVID-19 pandemije,
- b) Istraživanje o sudjelovanju turista u aktivnostima na otvorenom na području Mediterana, s fokusom na vodene sportove,
- c) Istraživanje o odnosu prostornog planiranja fokusiranog na lokalnu zajednicu te njegovog utjecaja na turistički razvoj,
- d) Istraživanje značaj i turističke valorizacije tradicionalnih sportskih igara, napose konjičkih viteških igara u Hrvatskoj.

Trajanje projekta:
2016. - kontinuirano

Voditelj projekta:
dr. sc. Izidora Marković Vukadin

Suradnici:
Zrinka Marušić,
mag. math., univ. spec. oec.
doc. dr. sc. Damir Krešić
dr. sc. Ivo Beroš
Sara Melkić, mag. oec.
Lidija Nujić, mag.oec.

World Tourism Organizational Network
of Sustainable Tourism Observatories

CROSTO Institut za turizam - Opservatorij za mjerenje i praćenje održivosti razvoja turizma pod okriljem Svjetske turističke organizacije (UNWTO)

(kratica: **CROSTO - CRO**atian Sustainable Tourism
Observatory)

Svrha i cilj:

U nastojanju da se Hrvatska etablira i nametne kao održiva turistička destinacija, pri čemu održivost počiva na jasno utvrđenim i mjerljivim pokazateljima, 2016. godine osnovan je Hrvatski opservatorij održivog razvoja turizma - CROSTO (eng. **CRO**atian Sustainable Tourism **O**bservatory), od strane Instituta za turizam u suradnji s Ministarstvom turizma Republike Hrvatske te trenutno predstavlja jedan od tridesetak opservatorija u svijetu, koji djeluju kao članovi međunarodne mreže INSTO (eng. *International Network of Sustainable Tourism Observatories*) pod okriljem Svjetske turističke organizacije (eng. *The World Tourism Organization* - UNWTO). CROSTO je osnovan kao višegodišnji istraživački projekt u okviru kojeg se razvoj turizma, njegovi ekonomski, okolišni i društveni učinci prate putem primjene sustava pokazatelja ETIS (eng. *European Tourism Indicators System*) razvijenog od strane Europske komisije. Danas CROSTO čine suradnici Instituta za turizam te predstavnici Ministarstva turizma i sporta Republike Hrvatske, Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, Hrvatske turističke zajednice i Državnog zavoda za statistiku.

Tijekom 2022. godine, jačanjem turističkih aktivnosti dolazi i do potrebe nastavka praćenja utjecaja turizma na lokalnu zajednicu. Stoga se, u suradnji s MINTS, CROSTO promovira na različitim nacionalnim i lokalnim događanjima s ciljem povećanja svijesti o nužnosti praćenja održivosti turizma.

2.3. PROJEKTI FINANCIRANI IZ EU FONDOVA

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

NEXT GENERATION EU **Sustav satelitskih računa održivog turizma** **Republike Hrvatske za 2022. godinu**

Trajanje projekta:
2022. - 2026.

Voditelj projekta:
dr. sc. Neven Ivandić

Suradnici:
dr. sc. Izidora Marković Vukadin
Zrinka Marušić,
mag. math., univ. spec. oec.
dr. sc. Ivo Beroš
dr. sc. Ivan Kožić
dr. sc. Ivan Sever

O projektu:

Nacionalnim planom oporavka i otpornosti 2021.-2026. (<https://planoporavka.gov.hr/>) predviđena je provedba reforme (C 1.6) pod nazivom Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma. Reformu provodi Ministarstvo turizma i sporta u suradnji s Institutom za turizam. Sukladno obuhvatu planirane reforme, tripartitnim 'Sporazumom o partnerstvu u provedbi aktivnosti u okviru reforme predviđene Nacionalnim planom oporavka i otpornosti' između Ministarstva turizma i sporta, Ministarstva znanosti i obrazovanja te Instituta za turizam pokrenuta je 22.4.2022. godine izrada i uspostava Sustava satelitskih računa održivog/održivosti turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu, s pratećim znanstvenim podlogama i analizama, koji će postati alat za upravljanje javnim politikama. Projekt financira Europska unija – NextGenerationEU.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Sustav satelitskih računa održivog turizma Republike Hrvatske za 2022. godinu se sastoji od Satelitskog računa održivog turizma Republike Hrvatske na NUTS 1, HR0 razini te Regionalnih satelitskih računa održivosti turizma na NUTS 2 razinama (HR02, HR03, HR05 i HR06) s naglaskom na regiju Jadranske Hrvatske (NUTS-2, HR03) za koju se satelitski računi izrađuju na razini NUTS-3 regija, te definiranih indikatora održivog turizma za odabrane destinacije.

Sporazumom je utvrđeno da je Institut za turizam obvezan izraditi dokument Satelitski račun održivog turizma Republike Hrvatske – metodološki okvir dužan izraditi najkasnije do 30. rujna 2023. godine, a sve ostale projektne aktivnosti najkasnije do 30. lipnja 2026. godine.

INTERREG ITALIJA – HRVATSKA Pametne strategije za održivi turizam u živopisnim destinacijama kulturnog turizma

(kratica: **S.LI.DES** - *Smart strategies for sustainable tourism in Lively cultural DESTinations*)

Trajanje projekta:
1/2019. – 6/2022.

Voditelj projekta:
dr. sc. Sanda Čorak

Suradnici:
doc. dr. sc. Damir Krešić
dr. sc. Renata Tomljenović
dr. sc. Jasenka Kranjčević
doc. dr. sc. Hrvoje Mataković
Martina Ambrušec, bacc.oec.
Ives Vodanović Lukić,
mag. geogr., mag. hist. art.
et litt. comp.

O projektu:

Projekt je financiran sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj, kroz program Interreg Italija - Hrvatska. Predviđeno vrijeme trajanja projekta bilo je 30 mjeseci, no zbog pandemije uzrokovane bolešću COVID-19 produženo je na 42 mjeseca. Time su sve projektne aktivnosti završene 30.06.2022. godine. Institut za turizam bio je jedan od 11 projektne partnera. Voditelj projekta bilo je talijansko sveučilište Ca' Foscari u Veneciji. Ostali talijanski partneri na projektu bili su: Ciset- međunarodni centar za ekonomiju turizma, ECIPA- agencija za obuku i usluge, SIPRO- razvojna agencija grada Ferrara, gradovi Bari i Venecija, te CAST- napredne studije u turizmu na sveučilištu u Bologni. Hrvatski partneri uključeni na projekt bili su: Obrtničko učilište - ustanova za obrazovanje odraslih, podružnica Rijeka, DURA - razvojna agencija grada Dubrovnika te Turistička zajednica grada Šibenika.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Cilj projekta S.LI.DES. bilo je poticanje prekogranične suradnje među destinacijama koje razvijaju kulturni turizam, a obuhvaćene su Programskim područjem, kao i zajedničko planiranje pametnih strategija usmjerenih na održiv i uravnotežen teritorijalni razvoj kroz promociju materijalne i nematerijalne kulturne baštine, posebice one koja odražava identitet destinacije. Projekt je liderima u turizmu omogućio pristup inovativnom i dinamičnom informativnom sustavu kojim će poboljšati proces donošenja odluka vezanih za upravljanje najposjećenijim, kao i manje posjećenim, turističkim atrakcijama s ciljem revitalizacije urbanog i socijalnog okruženja te poticanja raznolikosti lokalne ekonomije.

Institut za turizam bio je nositelj trećeg radnog paketa usmjerenog na stvaranje pametnog destinacijskog ekosustava, a čije aktivnosti su završene tijekom 2021. godine. U 2022. godini Institut za turizam sudjelovao je na aktivnostima četvrtog radnog paketa posvećenog testiranju prototipa destinacijske upravljačke ploče te promociji lokalne materijalne i nematerijalne kulturne baštine. Također, završene su aktivnosti petog i posljednjeg radnog paketa gdje je Institut za turizam bio jedan od partnera uključenih u razvoj strategije projekta S.LI.DES. Isto tako, Institut za turizam bio je izravno uključen u diseminacijske aktivnosti od kojih možemo istaknuti predstavljanje projekta S.LI.DES. na završenoj konferenciji koja je održana 26. svibnja 2022. u Veneciji. Prvi dio konferencije bio je posvećen prezentiranju i raspravi o glavnim rezultatima S.LI.DES. projekta dok je drugi dio konferencije bio posvećen testiranju novog turističkog itinerara razvijenog u okviru projektne aktivnosti.

INTERREG EUROPA Autentični turizam temeljen na lokalnoj kulturi

(kratica: **LOCAL FLAVOURS**)

(*Authentic tourism based on local cultural flavours*)

Trajanje projekta:

1.9.2019. - 31.1.2023.

Voditelj projekta:

dr. sc. Renata Tomljenović

Suradnici:

doc. dr. sc. Hrvoje Mataković

Diana Baus, mag. oec.

O projektu:

Projekt sufinanciran Europski fond za regionalni razvoj, kroz program Interreg Europe. Institut za turizam projektni je partner, uz partnere iz Mađarske, Rumunjske, Nizozemske, Irske, Finske, Italije (2), Latvije. Trajanje projekta je 36 mjeseci (1. faza - 24 mjeseca, 2. faza - 12 mjeseci).

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Cilj projekta LOCAL FLAVOURS je poboljšati provedbu politika i programa regionalnog razvoja, posebno ulaganja za rast i stvaranje novih radnih mjesta u području zaštite i upravljanja prirodnim i kulturnom baštinom kroz turizam. Usmjeren je na manje turistički razvijena regionalna područja s neotkrivenom kulturnom baštinom.

Projekt se zasniva na primjeni inovativnih metoda istraživanja, klasificiranja i vrednovanja lokalnog portfelja atrakcija i iskorištavanja potencijala kulturne baštine, uključujući materijalnu i nematerijalnu baštinu, tradiciju i stil života. Na taj način pridonosi stvaranju atraktivnih autentičnih turističkih destinacija koje pružaju turistima nova iskustva, a istovremeno, osnažuju lokalne zajednice.

Rezultati:

U siječnju 2022. završit će druga faza projekta koja se sastoji od implementacije akcijskog plana, koji je u prethodnoj fazi bio prihvaćen i pripremljen za realizaciju. Akcijski planom predviđeno je: unaprijeđeno upravljanje kulturnim turizmom s naglaskom na održivo korištenje kulturne baštine i novi marketinški model za privlačenje većeg broja posjetitelja. Preporuke akcijskog plana odnose se na unapređenje turističkih politika na nacionalnoj razini, te je stoga Ministarstvo turizma i sporta RH ključni dionik ovog projekta, čiji su predstavnici aktivno sudjelovali u projektnim aktivnostima kao i aktivnostima implementacije ovog plana.

Trajanje projekta:
11/2019. – 6/2022.

Voditelj projekta:
dr. sc. Izidora Marković Vukadin

Suradnici:
doc. dr. sc. Damir Krešić
dr. sc. Hrvoje Carić
doc. dr. sc. Hrvoje Mataković
Sara Melkić, mag. oec.
dr.sc. Snježana Boranić Živoder

INTERREG MEDITERAN Ekoturizam u mediteranskim destinacijama: Od monitoringa do planiranja do promocije i potpore politikama

(kratica: **DESTIMED PLUS**)

(*Ecotourism in Mediterranean Destinations: From Monitoring and Planning to Promotion and Policy Support*)

O projektu:

Projekt DESTIMED PLUS projekt je financiran iz programa Interreg Mediteran, te okuplja 12 partnera: Regija Lazio (vodeći partner), Regija Katalonija, Institut za turizam, BLAMES sveučilišna fundacija, razvojna agencija South Aegean Region; WWF Mediterranean, Turistička agencija Korzike, Regija Sardinija, IUCN, Regija Kreta, Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe i Regionalno ministarstvo okoliša Andaluzije.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Krajem 2019. godine Institut za turizam se uključio u europski INTERREG DestiMED PLUS projekt pod nazivom '*Ecotourism in Mediterranean Destinations: From Monitoring and Planning to Promotion and Policy Support*'. Projekt se razvija na mediteranskim zaštićenim područjima i na njemu aktivno sudjeluje 12 projektnih partnera – zemalja. Projektni partner za područje Hrvatske je Institut za turizam koji je za pilot područje izabrao otok Lošinj koji je dio maritimnog zaštićenog područja Cres – Lošinj pod zaštitom mreže NATURA 2000 i koji je predvodnik u primjeni održivog razvoja turizma u Hrvatskoj.

Predmet projekta je izrada inovativnog ekoturističkog paket aranžmana na svakom od odabranih zaštićenih područja projektnih partnera, koji se u iterativnim procesima kreira, poboljšava i prilagođava potrebama tržišta uz pomoć mjerenja otiska ekološke održivosti i svih drugih indikatora prema svim dimenzijama održivosti.

Projekt se temelji na uspjehu MEET mreže i prethodnog projekta DestiMED-a, s ciljem podrške mediteranskim regijama u jačanju uvjeta koji omogućuju ekoturizam u njihovim zaštićenim područjima. Stoga je glavni cilj projekta promicanje cjelovitog destinacijskog upravljanja koje povezuje turizam i održiv razvoj, kreiranjem Lokalnog ekoturističkog klastera (LEC-a koji upravlja odabranim zaštićenim područjem) te Regionalnog ekoturističkog klastera (REC-a koji nadzire rad LEC-a), s ciljem udruživanja u Mediteranski ekoturistički konzorcij (MEC) kojemu je cilj razmjena najboljih praksi i razvijanje integralnog razvojnog i participativnog modela ekoturizma za Mediteran.

Tijekom 2022. godine finaliziran je ekoturistički paket, te je pilot paket ocijenjen kao drugi najuspješniji u samom projektu. Također, u sklopu projekta izrađeno je 9 promotivnih videa za svako područje, koji će imati funkciju promotivnog materijala po završetku Projekta. Također, kreirani su Ecotourism Guidelines kao pomoć svim budućim destinacijama koje planiraju razvijati slične proizvode. U konačnici održana je završna konferencija Projekta u Rimu na kojoj su rezultate projekta prezentirali stručnjaci iz Instituta za turizam.

ERASMUS+ Kulturna baština: izvor otpornosti i učenje kroz digitalno obrazovanje

*Digital Cultural Heritage: a source of resilience and learning
through digital education*

(kratica: **DIGICULT**)

Trajanje projekta:

1.1.2022. – 30.6.2024.

Voditelj projekta:

Ives Vodanović Lukić,
mag. geogr., mag. hist. art.
et litt. comp.

Suradnici:

Lidija Nujić, mag.oec.

O projektu:

DIGICULT je Erasmus+ projekt koji je usmjeren na sinergiju između kulturne baštine i digitalnog obrazovanja u strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. DIGICULT nudi inovativan oblik e-učenja, temeljen na digitalnim alatima i usmjeren na kulturnu baštinu, s ciljem razvoja disciplinarnih, ključnih i životnih vještina, poboljšavajući ključne kompetencije učenika kao što je sažeto u preporukama Europske komisije i Europskog vijeća. Ovaj oblik e-učenja može motivirati učenike, uzimajući u obzir i mlade ljude koji su u riziku napuštanja škole budući da transformira njihovo znanje i strast prema digitalnim alatima (kao što su video igre ili društveni mediji) te sve veću osjetljivost na okoliš u vještine korisne za njihovu profesionalnu budućnost. Treneri/učitelji mogu iskusiti novi mješoviti pristup podučavanju koji integrira digitalno učenje, strane jezike i učenje kroz praksu.

Partnerstvo: CIOFS-FP PIEMONTE - Italija, ASSOCIAZIONE LE TERRE DEI SAVOIA – Italija, FAI - FONDO AMBIENTE ITALIANO – Italija, BALLYMUN JOB CENTRE CO-OPERATIVE SOCIETY LIMITED – Irska, INSTITUT ZA TURIZAM – Hrvatska, VSI "EMUNDUS" – Litva, DIGIPRO EDUCATION LTD – Cipar, UNIVERSITY OF NICOSIA - Cipar i THE NORDIC CENTRE OF HERITAGE LEARNING AND CREATIVITY – Švedska.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Ciljevi projekta uključuju promicanje:

- formativne/kulturne naracije koja uzima u obzir okolišni kontekst kulturne baštine;
- oblika e-učenja s ciljem produblivanja određenih ciljeva održivog razvoja, koncepta ekološke i digitalne tranzicije, nove dimenzije kulturne baštine;
- igre usmjerene na pružanje kvalitetnog obrazovanja / usluga i digitalizacije / inovacija u kulturnim institucijama;
- svjesnog i ekološko prihvatljivog obrasca kulturne potrošnje (npr. kulturni događaji s niskim utjecajem na okoliš).

U 2022. godini napravljena je analiza obrazovnog sustava te ponude različitih obrazovnih programa i seminara u Hrvatskoj u području kulturne baštine. Na temelju rezultata analize iz zemalja svih uključenih partnera, definirana je metodologija obuke za nadolazeći pilot tečaj te su se utvrdile najbolje prakse i definirao inovativni kurikulum kako bi se moglo upravljati izazovima digitalno osnaženog obrazovnog sustava. Nastavni sadržaj je nastao u suradnji Instituta za turizam i projektnim partnerima iz Italije, Irske, Litva, Cipra i Švedske, a kreiran je sadržaj modula obuke o najinovativnijim ključnim područjima, identificiranim od strane partnera kao relevantnim za razvoj novih digitalnih, metodoloških kompetencija kao i specifičnih znanja i vještina.

ERASMUS+ Nudge My Tour - Bihevioralna znanost za upravljanje turizmom

Trajanje projekta:

1.11.2021. – 31.12.2023.

Voditelj projekta:

dr. sc. Sanda Čorak

Suradnici:

dr. sc. Snježana Boranić Živoder

Dijana Baus, mag. oec.

doc. dr. sc. Hrvoje Mataković

O projektu:

U trenutačnom kontekstu oporavka od pandemije Covid-19, turistički ekosustav je na raskršnici: ili se vratiti na model "business as usual" i pri tom zadržati eksponencijalni rast, koji je stvorio nepodnošljiv pritisak u mnogim destinacijama, ili se posvetiti odgovornijem oporavku i radikalno promijeniti model upravljanja. Prvi korak za održiviji oporavak može biti promjena obrazaca ponašanja unutar postojećih turističkih sustava. U te svrhe primjena bihevioralne znanosti u upravljanju turističkim tokovima može imati ogroman potencijal.

Projekt Erasmus+ Nudge My Tour uvelike doprinosi ovom novom pristupu. Projekt je započet u studenom 2021. i trajat će do prosinca 2023. godine, te će biti prvi europski projekt koji spaja primijenjenu bihevioralnu znanost i turizam.

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Nudge My Tour okuplja 7 partnera iz 5 europskih zemalja i angažirati će stručnjake za planiranje i menadžment u turizmu, kao i sveučilišne studente, koji će udružiti snage na proučavanju mjera temeljenih na ponašanju i te spajanja istih u upravljanje turističkim tokovima i prevenciji neodrživog ponašanja u turističkom mjestu.

Partneri će razviti i testirati tri alata za izgradnju kapaciteta, koji će potom biti stavljeni na raspolaganje najširoj zajednici:

- Razvoj metodologije o primjeni bihevioralne znanosti u turizmu, namijenjena sadašnjim i budućim stručnjacima koji rade na planiranju, upravljanju i promociji destinacije;
- Informativni alat koji pruža praktične informacije o izazovima povezanim s turizmom, ključnim aspektima bihevioralne znanosti, te uvide u njihovu potencijalnu primjenu za upravljanje turističkim tokovima;
- Kompilaciju poticaja i drugih intervencija temeljenih na ponašanju primijenjene na izazove povezane s turizmom, ali i mjere testirane u drugim sektorima i koje se mogu primijeniti na slična pitanja u turizmu.

VINCI: Projekt strateškog partnerstva EU-a za poticanje niskougljičnog turizma

(Virtual & Augmented Reality Trainers Toolbox to Foster Low Carbon Tourism & Related Entrepreneurship) projekt je strateškog partnerstva u području obrazovanja odraslih financiran uz potporu programa Erasmus+.

Trajanje projekta:
2/2022. – 1/2024.

Voditelj projekta:
dr. sc. Hrvoje Carić

Suradnici:
doc. dr. sc. Damir Krešić
dr. sc. Ivo Kunst
dr. sc. Izidora Marković Vukadin
Sara Melkić, mag.oec.

O projektu:

Projekt VINCI, koji traje od veljače 2022. do siječnja 2024., ima za cilj poticati prelazak na niskougljični turizam (LCT - Low Carbon Tourism) i poticati takvim turizmom povezano poduzetništvo u nekoliko država članica EU-a. Kako bi to postigao, projekt VINCI okuplja sedam partnera iz cijele Europe, odabranih na takav način da osiguraju dobru kombinaciju i ravnotežu između stručnjaka za klimatske promjene/održivost, turizam, poduzetništvo, osposobljavanje temeljeno na radu, razvoj kurikuluma, didaktiku/pedagogiju za stručno obrazovanje te digitalne tehnologije (proširena/virtualna stvarnost AR/VR i m-/e-učenje).

Cilj i kratki sadržaj projekta:

Ovaj projekt uključuje razvoj inovativnog nastavnog plana i programa, dizajn studija slučaja 'najbolje prakse' o tome kako dionici u turizmu mogu generirati manje emisije CO₂ u sve tri faze putovanja turizma te razvoj obrazovnih modularnih resursa za obuku o LCT-u uključujući proširene i/ili virtualne stvarnosti. Osim toga, ovaj projekt uključuje dizajn VINCI Toolbox-a koji se sastoji od repozitorija digitalnih izvora obuke o LCT-u i e-knjige (Vodiča za edukatore strukovnog obrazovanja).

Projekt VINCI, kojim koordinira malteška organizacija MECB Ltd, namjerava odgovoriti na potrebe obuke i obrazovanja o LCT-u te istovremeno pomoći u podizanju svijesti i znanja o takvim turističkim aktivnostima. Rezultati projekta, nakon što budu dostupni, mogu se slobodno koristiti za ciljne skupine projekta koje uključuju strukovne edukatore/mentore, učenike kao i dionike turističkog sektora uključujući poduzetnike.

2.4. SUDJELOVANJE NA ZNANSTVENIM PROJEKTIMA U DRUGIM INSTITUCIJAMA

Istraživač i funkcija na projektu	Naziv projekta i institucije	Razdoblje trajanja projekta
Dr. sc. Matina Gjurašić (član tima)	“Mjerenje turističkog doživljaja u fizičkom i virtualnom okruženju” Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu	10/2021. – 10/2023.
Prof. dr. sc. Goran Kos (član tima)	“Model unapređenja inteligentnih transportnih sustava na prometnoj mreži u urbanim sredinama” Sveučilište Sjever, Koprivnica	30.6.2021. – 30.6.2022.
Doc. dr. sc. Jasenska Kranjčević (član tima)	HRZZ projekt “Bilateralni znanstveni projekt Hrvatska Slovenija - Morfološke karakteristike, razvojni potencijali i regulatorni elementi slovenskih i hrvatskih ruralnih naselja u panonskom prostoru” Građevinski i arhitektonski fakultet Osijek, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera Osijek	2/2020. – 12/2022.
Doc. dr. sc. Damir Krešić (član tima)	“Mjerenje turističkog doživljaja u fizičkom i virtualnom okruženju” Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu	10/2021. – 10/2023.
Izv. prof. dr. sc. Josip Mikulić (član tima)	“Destination branding in times of Covid-19. The role of integrated marketing communications” Ministry of Innovation Universities, Science and Digital Society (Španjolska), Generalitat Valenciana, GV/2021/176	2/2020. – 02/2024.
Izv. prof. dr. sc. Josip Mikulić (član tima)	ZIP-UNIRI-116-1-21 “Tourism experience measurement in physical and virtual space” Sveučilište u Rijeci Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu	10/2021. – 10/2022.

3 ZNANSTVENI RADOVI

Objavlivanje znanstvenih radova i sudjelovanje u drugim znanstvenim aktivnostima primarna je zadaća Instituta i njome se ostvaruje jedan od strateških ciljeva, a to je stvaranje istraživačke jezgre međunarodne prepoznatljivosti. Tijekom 2022. godine istraživači Instituta za turizam objavili su ukupno 45 znanstvenih radova. Ti radovi svrstavaju se u kategorije znanstvenih radova A1 – 31 rad, A2 – 11 radova i ostali radovi – 3 rada.

Citiranost u bazi Scopus u 2022. godini bila je 1.122, dok je citiranost u bazi WoS bila 976. U nastavku se daju bibliografski podaci za objavljene znanstvene i druge radove sa sažecima na jezicima na kojima su radovi i objavljeni.

3.1. ZNANSTVENI RADOVI - A1

Ateljević, Irena;
Sheldon, J. Pauline.

Transformation and the regenerative future of tourism
// Journal of Tourism Future, 8 (2022), 3; doi:10.1108/JTF-09-2022-284, str. 266-268.

Sažetak: In these times when we realize we “cannot go back to normal” (Ateljevic, 2020), this special issue of the Journal of Tourism Futures (JTF) aims to point our gaze towards a positive and regenerative future of tourism. In the plethora of pessimistic visions for our future as humanity, we aspire to promote views of the promising regeneration renaissance (Tickell, 2021). Just as the humanist renaissance movement offered new moral, cultural and civic values some 600 years ago, the current regenerative renaissance is asking us to rethink systems, reimagine production and consumption, supply chains, reevaluate how we do business and how we live. For John Elkington, an authority on sustainable development who coined the term “triple bottom line”, the goal of sustainability will be to “regenerate economies, societies and the biosphere” (Innovation Group, 2018). As part of this broader movement, the notion of regenerative tourism aims to align the whole sector towards serving life and sustaining the planet so that all beings can flourish. Regenerative tourism’s purpose, then, is to act in service of the wider systems in which it operates. Unfortunately, many sustainable tourism initiatives tend to serve the tourism industry rather than its host communities and places. Tourism is regenerative when it regenerates more than just itself. In other words, regenerative tourism is about giving back more than we take. It is about understanding that soil, water and all living beings are a part of us and therefore our well-being. The regenerative paradigm brings nature and communities at the decision-making table as equal partners to create a flourishing local economy.

Marković, Suzana;
Raspor Janković, Sanja;
Gjurašić, Matina.

Service quality and customer satisfaction measurement of daily tours: an application of DAILYSERV scale// Zbornik Veleučilišta u Rijeci / Journal of the Polytechnic of Rijeka, 10 (2022), 1; doi:10.31784/zvr.10.1.6., str. 91-110.

Sažetak: The purpose of this research is to measure daily tour service quality and customer satisfaction. It aims to understand the nature of relationship between these two constructs. Data were collected from 193 participants of daily tours in Dubrovnik city area using DAILYSERV scale. To examine the influence of daily tour service quality dimensions on overall service quality and on overall satisfaction, multiple regression analysis was performed. Significant and positive effects of daily tour service quality dimensions on overall service quality and on overall satisfaction were detected. Dimensions “activities carried out” and “transportation” have the highest impact on daily tour overall service quality. In addition, tour guide and activities carried out are the most critical daily tour features that significantly influence overall satisfaction with daily tour. Thus, daily tour operators should invest in these dimensions to enhance overall service quality and customer satisfaction.

Markovic, Suzana; **Gjurašić, Matina**; Zubovic, Vedran.

From Reality to Virtual Experience: Concept and Application in Hotel Industry // 11th International Scientific Symposium - Region, Entrepreneurship, Development / Leko Šimić, Mirna (ur.). Osijek, Croatia: Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek, Croatia, 2022., str. 431-447.

Sažetak: Virtual Reality (VR) is an emerging technology in the hotel industry and there is limited research on what factors lead guests to choose a hotel presented by VR. This conceptual paper takes an in-depth look at the principles of using Virtual Experience in the hotel industry, highlighting virtual experiences from past implementations as well as various cases being implemented in hotels today. The goal is to examine the impact of VR on the overall visitor experience in the hotel industry. This paper provides a systematic review of the VR literature in the hotel industry to identify the theoretical foundations and key themes by combining complementary approaches of bibliometric analysis and content analysis. Related publications through Scopus and WoS database are selected to provide a comprehensive overview of VR and guest experience. Findings of the paper include recognizing opportunities for experience design in hotel industry. By better understanding these concepts and integrating technological (embodiment), psychological (presence), and behavioral (interactivity) perspectives the application of virtual experiences in the hotel industry can be classified. On a conceptual level, this requires a complete rethink of the way the hotel industry uses technology, engages, and revises its services to remain competitive through the implementation of VR.

Ivandić, Neven; Telišman Košuta, Neda; Carić, Hrvoje.

Suvremeno poimanje turističkog nosivog kapaciteta kao platforme za upravljanje održivim destinacijama // Turistički timeout - trenutak za novi pogled na turizam i prostor : radovi sa znanstveno-stručnog e-kolokvija održanog 27. listopada 2020. / Bašić, Nikola; Poljanec-Borić, Saša (ur.). Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Razred likovne umjetnosti, Znanstveno vijeće za turizam i prostor, (2022) doi:10.21857/ydkx2co479, str. 77-92.

Sažetak: Brojne turističke destinacije u Hrvatskoj suočene su s problemom visoke koncentracije turističke aktivnosti tijekom nekoliko ljetnih mjeseci kao stanja koje ima za posljedicu smanjenje kvalitete života lokalnog stanovništva, okoliša i/ili iskustva turista. Za očekivati je da će trenutačna kriza uvjetovana SARS-CoV-2 virusom imati tek prolazne posljedice koje će se osjećati nekoliko sljedećih godina, nakon čega će se turizam brzo oporaviti i dostići rast koji je ostvarivao i prije pandemije. Stoga se zbog neučinkovitosti upotrebe resursa, varijabilnosti turističke aktivnosti te premašivanja ekološkog i društvenog nosivog kapaciteta destinacija, kao iskaza negativnih aspekata postojećeg modela rasta turističke aktivnosti, trajno ponavlja i vremenom eskalira potreba destinacijskog traženja odgovora na pitanje 'koliko je turizma moguće?' ili 'koliko je turizma dovoljno?' odnosno sagledavanja različitih aspekata nosivog kapaciteta turistički destinacija (Tourism Carrying Capacity Assessment - TCCA). Kao odraz evolucije koncepta, proces utvrđivanja turističkog nosivog kapaciteta omogućava uspostavljanje platforme za upravljanje održivim destinacijskim razvojem prepoznavanjem ključnih destinacijskih uskih grla, ograničenja i rizika u odnosu na turističko korištenje prostora, infrastrukturne sustave, prirodne i kulturne resurse, ali i kvalitetu života lokalnog stanovništva te kvalitetu doživljaja turista. U radu se ukazuje na nužnu međuovisnost definiranja i implementacije turističkog nosivog kapaciteta te planiranja održivog turizma u uvjetima destinacijskih neravnoteža određenih različitim interesima dionika. Pri tome se naglašava utjecaj nekomercijalnih turističkih kapaciteta (kuće i stanovi za odmor) te tzv. privatnog smještaja koji u razvijenim turističkim destinacijama u Hrvatskoj generiraju dominantan pritisak na izgradnju.

Opačić, Vuk Tvrtko; **Klarić, Zoran; Beroš, Ivo; Boranić Živoder, Snježana.**

Tourism Development Index of local self-government units: The example of Croatia // Acta Geographica Slovenica, 62 (2022), 1; doi:10.3986/AGS.9814, str. 77-87.

Sažetak: The goal of the research was to construct a model for calculating the Tourism Development Index (TDI) at the local level. TDI is based on ten indicators: total number of beds, total number of beds per 100 residents, number of beds in hotels and similar establishments, number of beds in hotels and similar establishments per 100 residents, number of tourist arrivals, number of tourist arrivals per capita, number of overnight stays, number of overnight stays per capita, number of employed in tourism and hospitality and share of employed in tourism and hospitality in total employment. Based on TDI, 556 cities/towns and municipalities were categorised into five classes. Due to the usage of both absolute and relative values, TDI recognises the tourism development better than the previously used indices.

Mandžuka, Sadko; Dedić, Luka;
Kos, Goran; Šoštarčić, Marko.

Multicriteria Decision Support System for Motorways Safety Management // New Technologies, Development and Application V / Karabegović, Isak; Kovačević, Ahmed; Mandžuka, Sadko (ur.). Cham: Springer, 2022., doi:10.1007/978-3-031-05230-9_75, str. 624-630.

Sažetak: The paper describes the decision support system for safety management on the motorway section. The system is based on the estimation of the probability of traffic accidents on the motorway - Crash potential. Based on this assessment, the system recommends active measures to reduce the likelihood of their actual occurrence. The paper presents a model based on the ANFIS methodology and is based on measuring the values of selected traffic flow parameters and external factors that affect the flow of traffic. This approach is important for improving existing algorithms for managing variable traffic signs on highways.

Kos, Goran; Klarić, Zoran.

Metodologija trasiranja cikloturističke rute u koridoru napuštene željezničke pruge // Radovi Zavoda za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru (1846-9787) 15 (2021), str. 25-49.

Sažetak: Biciklizam u novije vrijeme postaje sve popularniji kao aktivnost u kojoj se biciklom služimo kao prijevoznim sredstvom, ali i kao turistička aktivnost i oblik rekreacije koji je istodobno koristan za ljudsko zdravlje te znatno povoljnije djeluje na okoliš od korištenja motornih vozila. To je utjecalo na proces stvaranja sve većeg broja obilježenih i neobilježenih cikloturističkih ruta po postojećim cestama koje su manje opterećene motornim prometom te na izgradnju posebnih biciklističkih traka uz postojeće ceste i posebnih biciklističkih staza i cesta namijenjenih isključivo biciklistima. Među njima su osobito popularne trase napuštenih željezničkih pruga koje se prenamjenjuju u biciklističke ceste, jer se radi o rutama koje zbog razmjerno malih nagiba trase, uvjetovanih potrebama željezničkog prijevoza, nisu zahtjevne za većinu cikloturista, a prolaze atraktivnim krajolicima. U ovom je radu prikazana metodologija planiranja revitalizacije napuštene pruge Bjelovar – Garešnica s odvojkom za Grubišno Polje za potrebe razvoja cikloturizma u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji.

Kozić, Ivan; Sever, Ivan.

Can tourism activity stabilize cyclical employment? // Annals of Tourism Research Empirical Insights, 3 (2022), 1; doi:10.1016/j.annale.2022.100043, str. 1-3.

Sažetak: Being the most interesting component of total employment, directly related to the business cycle, cyclical employment is a frequent topic of macroeconomic analysis. It is generally acknowledged and empirically proven that cyclical employment related to many economic activities, such as trade or construction, is highly synchronized with the fluctuation of GDP. The aim of this paper is to explore whether the same conclusion is valid in the case of tourism. Our results show that cyclical employment related to tourism activity acts slightly different and has a potential to stabilize the overall cyclical employment during the different phases of business cycle. It contributes to a better understanding of the role of tourism activity on labor market.

Kozić, Ivan; Arčabić, Vladimir; Sever, Ivan.

Tourism and Business Cycles. Does the Relationship Fade Away? // Zagreb International Review of Economics & Business, 25 (2022), 1; doi:10.2478/zireb-2022-0007, str. 117-132.

Sažetak: For a long time, tourism has been considered a social, economic and environmental phenomenon that provides products and services whose consumption is supposed to surge in periods of economic growth and wane in periods of slowdown, thereby acting procyclical. To examine this hypothesis, we have explored the exact behavior of tourism activity before and after the last big economic crisis – the Great Recession 2008 followed by the European Sovereign Debt Crisis. We have applied a methodology of business cycle analysis to investigate the relationship between the cyclical components of GDP and tourism nights spent by the residents of 23 EU member states in the 1996-2018 period. We report an important structural change in the relationship between tourism and business cycles. The relationship became apparently weaker over time and finally became insignificant after the end of the crisis, suggesting a smooth structural change. Our findings suggest uncertainty as to how tourism activity would restore its usual dynamics following the end of the current COVID-19 pandemic recession.

**Kozić, Ivan; Ivandić, Neven;
Sever, Ivan.**

**Empirical assessment
of tourism-generated
employment: Concepts and
challenges** // Ekonomski

vjesnik: Review of Contemporary
Entrepreneurship, Business, and
Economic Issues, 35 (2022), 2;
doi:10.51680/ev.35.2.13,
str. 417-428.

Sažetak: Purpose – This paper aims to examine the important concepts and challenges emerging from an assessment of the employment generated by tourism activity. Methodology: Standard methodology for the compilation of the tourism satellite account is used. The case study is Croatia, a small European country whose economy is immensely driven by tourism, thereby representing a particularly suitable research example. Results: The paper reports and discusses all practical issues related to the process of assessment and measurement of tourism-generated employment in a small tourism-driven economy. Conclusion: The assessment of tourism-generated employment is far from being analyzed and documented as thoroughly as the assessment of tourism-generated GDP. A common impression is that researchers have hitherto been too busy measuring tourism-generated GDP, thereby paying insufficient attention to the most important manifestation of GDP creation - employment. Therefore, this paper aims to fill, at least partially, this huge gap in the current literature.

Gladoić Håkansson, Peter;
Kranjčević, Jasenka.

**The Routledge Companion to
International Housing Markets
- Croatia** // The Routledge

Companion to International
Housing Markets / Andersson,
Magnus; Palm, Peter; Bohman,
Helena; Balivet, Béatrice;
Akinsomi, Omokolade (ur.).
New York: Routledge, (2022),
doi:10.1201/9781003130383,
str. 94-102.

Sažetak: The chapter provides an insight into the institutional limitations of the Croatian national real estate market. The authors tried to examine the role of institutional factors and their impact on transaction costs in these markets. The work provides essential reading for scientists and experts in the fields of housing, real estate, economics and urban studies in Croatia.

Kranjčević, Jasenka.

**Traditional Sports and Games
as a Resource for Sustainable
Development** // International

Perspectives on Sport for Sus-
tainable Development / Sobry,
Clude ; Hozhabri, Kazem (ur.).
Cham, Switzerland: Springer,
2022. doi:10.1007/978-3-031-
06936-9_15, str. 265-280.

Sažetak: The paper starts from the observation that, in Croatia, traditional sports and games (TSG) are not sufficiently recognized as heritage and consequently not used as a resource for sustainable development planning. In modern societies, under the influence of globalisation processes, TSG have lost the significance they had throughout the history. In Croatia, they most commonly 'live on' either owing to various written records or through sport and cultural events held primarily because of the enthusiasm of individuals and not because of good sustainable development governance. TSG could become one of sustainable development planning resources if their integral significance is considered and potentials for reuse in everyday life recognized. The results will depend on the planning and governance abilities of all stakeholders. TSG should not be considered merely as a segment of sport or culture, but also as factor contributing to the education on local culture, health, local economy and ecology etc.

Kranjčević, Jasenka;
Tuhtan, Goranka;
Marković Vukadin, Izidora.

Rural Tourism of Gorski Kotar - Between Potentials and Realities // Ruralni turizam: kvaliteta, održivost, uključivost

Rural Tourism: Quality, Sustainability, inclusiveness
Zbornik radova/Congress Proceedings / Tubić, Dejan; Bakan, Rikard; Pleša Puljić, Nikolina (ur.). Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti; Hrvatska udruga za turizam i ruralni razvoj "Klub članova selo"; Virovitica: Veleučilište u Virovitici; 2022., str. 276-290.

Sažetak: During the COVID-19 pandemic, Gorski kotar proved to be a very rural, accessible and safe tourist destination with a diverse offer due to its strong natural and anthropogenic spatial characteristics, good transport connections and low level of tourist exploitation. Given that Gorski kotar quickly adapted to the challenges, the question arises whether Gorski kotar has a tradition of tourism, or whether it is a new or old tourist destination? To determine whether Gorski kotar has a tradition of managing rural tourism, the history of tourist organizations, tourist traffic, accommodation, offer and methods of promotion from the very beginning of modern tourism to 1991 were researched. From that analysis, a synthesis of guidelines and activities that would ensure long-term and sustainable tourism development are proposed. The research is based on the collection and analysis of statistical data, legal regulations, tourist travelogues / books, guides, brochures, posters, advertisements, postcards and promotional materials). Based on various data collected from archives, libraries, museums, tourist boards and private collections and using desk research, time slice and inductive-deductive methods, the paper concludes that Gorski kotar has a tradition of rural tourism (winter and summer), offering various tourist products and promotion channels that can serve as a basis for designing new visions of development.

Kranjčević, Jasenka; Dolaček-Alduk, Zlata; Stober, Dina.

University Education of Architects for Tourism Planning in Rural Space // Ruralni turizam: kvaliteta, održivost, uključivost

Rural Tourism: Quality, Sustainability, Inclusiveness, Zbornik radova /Congress Proceedings. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti; Hrvatska udruga za turizam i ruralni razvoj "Klub članova selo"; Virovitica: Veleučilište u Virovitici; 2022., str. 182-192.

Sažetak: In 2018, slightly less than a third of the population lived in rural areas of the EU. The trend of population increase in rural areas of the EU from 2010 until today can only be seen as a possible indication of a future trend. Numerous challenges and needs of rural areas require a careful, interdisciplinary and comprehensive approach. The aim of this paper is to point out the necessity for an interdisciplinary education system for rural tourism planning through the education of architects and urban planners as well as the exchange of knowledge among students for such a system. In accordance with this idea, the undergraduate university study of architecture and urbanism at the Faculty of Civil Engineering and Architecture Osijek teaches Rurism with the aim of introducing students to modern trends in rural areas and adopting a methodology for creating spatial solutions, including the function of tourism. The paper presents the vertical integration of the learning outcomes of the course Rurism with the learning outcomes of other subjects and the outcomes of the study program. The methodology of work on the subject Rurism is explained and the results of student work in the academic years 2020/2021 and 2021/2022, presented in the context of the learning outcome matrix. An overview of the workflow, semester results and cooperation with other stakeholders indicate that the implementation of an interdisciplinary approach in the university education system for rural planning, tourism, entrepreneurship and sustainable development requires the involvement of architecture and urban studies and external stakeholders in order to ensure added quality and new knowledge about space.

Kranjčević, Jasenka.

Traditional Rural Sports and Games: Heritage Research and Development Planning – The Case of Croatia // Sport Tourism and Local Sustainable Development / Sobry, Claude; Cernaianu, Sorina (ur.). UK: Cambridge Scholars Publishing, 2022., str. 81-92.

Sažetak: The starting point for this paper is the fact that, although Croatia abounds in traditional rural sports and games (TRSG), they have neither been sufficiently researched as heritage nor put into service for development purposes. To show the abundance of this type of heritage in Croatia, the paper briefly discusses literature from the late 19th and early 20th century which describes TRSG and represents an important source for research and development planning today. The Old Sports Olympics, held in the village of Brođanci since 1974, is presented as an example of a TRSG event in Croatia, with the purpose of preserving heritage and putting it into service for tourism purposes. In conclusion, the paper suggests that, for development purposes, TRSG should be considered from several aspects, namely culture, tourism, agriculture, education, and sustainability. Despite the

predominantly local character of this heritage, the paper suggests considering and registering TRSG and TRSG events at the national level as it allows for consideration of all of their challenges and potentials.

Jacek Lis, Tomasz; **Kranjčević, Jasenka.**

Turisti iz Poljske na hrvatskom Jadranu između dva svjetska rata // Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru, 64 (2022), doi:10.21857/9e311h6x0m, str. 299-322.

Sažetak: Na temelju arhivskog istraživanja, onodobnog tiska i literature, u radu se prvi puta prikazuju uvjeti, razlozi i dinamika putovanja turista iz Poljske na hrvatski Jadran između dva svjetska rata. Istraživanje se sagledava kroz djelovanje pojedinaca i međudržavne suradnje između Poljske i tadašnje Jugoslavije te pojedinih društava i putničkih agencija. Zaključuje se da su turisti iz Poljske između dva svjetska rata na različite načine pridonijeli unaprjeđenju turizma na hrvatskom Jadranu.

Krasić, Davor.

Evaluation of Urban Transport Projects with Respect to Sustainable Mobility // Proceedings of the 7th International Conference on Road and Rail Infrastructure - CETRA 2022 / Lakušić, Stjepan (ur.). Zagreb: University of Zagreb, Faculty of Civil Engineering, (2022), doi:10.5592/CO/CETRA.2022.1367, str. 643-650.

Sažetak: In the middle and in the second half of the last century, the development of transport infrastructure in cities was approached in a purely functional way in planning practice. The functional approach was based on meeting the growing traffic demand, primarily individual road traffic, which resulted in huge investments in the city's road infrastructure. The short - term view of the future and the fascination of planners with individual road traffic relatively quickly proved to be a failure of planning theory and practice. Many urban areas have become unacceptable for the quality of life of residents due to harmful products of individual road traffic, such as noise, air pollution, traffic accidents and disrupting the landscape aesthetics of the urban area. Bad experiences with such an approach have resulted in a turnaround that took place at the end of the century and, in particular, at the beginning of this century at least when it comes to cities within the European Union. This shift means abandoning a purely functional approach to transport planning and turning to balanced development based on the principles of sustainable mobility. This paper provides recommendations on how to evaluate transport projects that respect the principle of sustainable mobility, ie sustainable urban development.

Krešić, Damir; Gjurašić, Matina.

Slow Tourism as an Immersive Travel Experience: A Bibliometric Analysis // *Academica turistica*, 15 (2022), 3, str. 323-333.

Sažetak: Slow tourism is a holistic tourism concept that promotes sustainability in all aspects of a traveler's journey. It is a promising alternative to mass tourism with which tourists, destination managers, and tourism service providers are willing to engage. In academic research, there is little consensus on what 'slow' means and how it is practiced or interpreted in relation to different tourism contexts, cultures, and mobilities. Therefore, this paper aims to explore the concept of slow tourism, its evolution and current scope. Moreover, the paper presents a new insight into scientific production through bibliometric analysis, not previously fully clarified in hospitality and tourism research. Data for the study is generated from English-language journal articles that were produced from a Scopus database search of specific keywords associated with slow tourism. The findings indicate that the research interests on slow tourism is growing remarkably and is related to slow travel and food, sustainability, and an immersive travel experience.

Mackelworth, Peter C.

Lessons from bright-spots for advancing knowledge exchange at the interface of marine science and policy

// Journal of Environmental Management, 314, (2022), 114994, doi: 10.1016/j.jenvman.2022.114994

Sažetak: Evidence-informed decision-making is in increasing demand given growing pressures on marine environments. A way to facilitate this is by knowledge exchange among marine scientists and decision-makers. While many barriers are reported in the literature, there are also examples whereby research has successfully informed marine decision-making (i.e., 'bright-spots'). Here, we identify and analyze 25 bright-spots from a wide range of marine fields, contexts, and locations to provide insights into how to improve knowledge exchange at the interface of marine science and policy. Through qualitative surveys we investigate what initiated the bright-spots, their goals, and approaches to knowledge exchange. We also seek to identify what outcomes/impacts have been achieved, the enablers of success, and what lessons can be learnt to guide future knowledge exchange efforts. Results show that a diversity of approaches were used for knowledge exchange, from consultative engagement to genuine knowledge co-production. We show that diverse successes at the interface of marine science and policy are achievable and include impacts on policy, people, and governance. Such successes were enabled by factors related to the actors, processes, support, context, and timing. For example, the importance of involving diverse actors and managing positive relationships is a key lesson for success. However, enabling routine success will require: 1) transforming the ways in which we train scientists to include a greater focus on interpersonal skills, 2) institutionalizing and supporting knowledge exchange activities in organizational agendas, 3) conceptualizing and implementing broader research impact metrics, and 4) transforming funding mechanisms to focus on need-based interventions, impact planning, and an acknowledgement of the required time and effort that underpin knowledge exchange activities.

Beljan, Karlo; Pokupić, Marija;
Mataković, Hrvoje;
Bruzzese, Stefano.

Investment Analysis of a Joint Forest and Game Management – A Case Study from Croatian Dinarides

// South-east European forestry, 13 (2022), 2; doi:10.15177/seefor.22-10, str. 97-106.

Sažetak: Wildlife-based tourism, including hunting, is attracting interest from governments, the tourism industry, and researchers. Capital investment in renewable resources, like forests, represents spatial and temporal management, which is significantly limited by the natural potential of a particular habitat (e.g., volume increment, the quantity of food for wildlife, etc.). Therefore, the return rate expected by the investor is quite fixed and the only tool by which the investor can increase it is by adding further business activities and/or expanding the existing value chain. In the Republic of Croatia, the only forests which can be purchased by individual or institutional investors, and in which it is possible to establish both active forest management and commercial hunting, are private forests. Based on these insights, we analysed characteristics of capital invested in a large-scale private forest, where game management is carried out in addition to extensive forest management. Of the 1, 104 hunting grounds in Croatia, the one with the largest percentage of forest cover (92%) and privately owned (61%) was taken as the subject of this case study (name of the hunting ground: VIII/120 "Permani" (10, 017 ha)). A theoretical approach was used in which the investor buys all private forests (predominantly consisting of common beech), conducts forest management activities, and makes a profit by selling timber (30-year period). Furthermore, the hunting segment consisting of game management for red deer, roe deer, wild boar and brown bear is evaluated. At the lowest cost of capital (5.41%), the results of the separate forest management revealed an Internal Rate of Return (IRR) of 5.10%, a negative Net Present Value (NPV) (-760, 000 €) and a 30-year discount payback period. Joint forest and game management resulted in an IRR of 5.69%, a positive NPV (680, 000 €), and the same length of a discount payback period.

**Marković Vukadin, Izidora;
Melkić, Sara; Krešić, Damir;
Mikulić, Josip.**

**Creating an Eco-tourism
Product in a Rural Areas Based
on Tourism Sustainability
Indicators // Rural Tourism:**

Quality, Sustainability,
Inclusiveness/ Tubić, Dejan;
Bakan, Rikard; Pleša Puljić,
Nikolina (ur.). Cavtat: Zagreb:
Hrvatska akademija znanosti
i umjetnosti; Hrvatska udruga
za turizam i ruralni razvoj
"Klub članova selo"; Virovitica:
Veleučilište u Virovitici; 2022.,
str. 164-180.

Sažetak: COVID-19 pandemic resulted in a number of fundamental changes (shifts) in the global tourism market, one of most important being increased demand for different tourism activities in the rural areas. Consequently, rural areas are under increased pressure induced by growing tourism demand, and it is becoming more important to measure long term sustainability of tourism products being developed in order to preserve protected areas, as the most sensitive elements of rural areas. Within the DestiMED PLUS (Interreg MED) project, one of the main goals is to promote integrated coastal tourism planning in which regional policy makers will implement holistic policies that link tourism with conservation in practice. Simplified, through synergy and capacity building of local stakeholders, an ecotourism market-ready product has been developed, based on evaluation through given sets of indicators, which enable the improvement of the package itself. As part of the development of the package, as many as two impartial audits and two tests were conducted, during which indicators in the field of environmental sustainability, socio-economic sustainability, management, and conservation were continuously collected. In Croatia, the NATURA 2000 area of Cres-Lošinj (Marine Area) was selected as a pilot area. The project identified the need to strengthen governance frameworks in Croatia, but also throughout the Mediterranean, with an emphasis on strengthening the capacity of NATURA 2000 protected areas to make eco-tourism based on a local approach a success. This can be achieved by strengthening cross-sectoral local and regional policies, providing integrated planning strategies (tourism and conservation) and providing sta.

(Staffordshire University, UK)
Stojčić, Nebojša; **Mikulić, Josip;**
Vizek, Maruška.

**High season, low growth:
The impact of tourism
seasonality and vulnerability
to tourism on the emergence
of high growth firms / Tourism**

management, 89 (2022),
April; 104455, 5 doi:10.1016/j.
tourman.2021.104455

Sažetak: The beneficial effects of tourism for growth are well known, but the negative ones are also among increasingly investigated issues. One of the open questions relates to the individual channels through which tourism effects translate into local economic outcomes. Using datasets on the population of firms and tourist arrivals over the 2012-2019 period in a small, tourism-led economy, this note shows that seasonality and overall vulnerability of a destination to tourism exert negative effects on the share of high growth firms, consistent with recent findings of respective effects on housing affordability. Several times stronger effects of seasonality can be associated with capital underutilization, revenue instability, and sensitivity to external shocks. Still, future research is needed to corroborate these issues across space and time.

Mikulić, Josip.

**Fallacy of higher-order
reflective constructs //**

Tourism Management, 89
(2022), 104449, 4 doi:10.1016/j.
tourman.2021.104449

Sažetak: This note argues that there is no sound rationale for using or developing hierarchical construct operationalizations or scales that are reflective at the highest or multiple levels. It is argued that there are no valid reasons to use, model, or develop such reflective higher-order constructs.

Mikulić, Josip.

**On the validity and
meaningfulness of higher-
order reflective constructs:
A rejoinder //**

Tourism
Management, online first
(2022), 104562, 3 doi:10.1016/j.
tourman.2022.104562

Sažetak: In summary, the presented examples used by Santos (2022) and Temme and Diamantopoulos (2016) are not convincing arguments in favor of HORCs. Instead, the opposite is true—these examples quite well portrayed "... the questionable validity of multilevel construct operationalizations that adopt a reflective measurement mode at the highest or multiple levels" (Mikulić, 2022, p. 1). To make their points against my article, Santos (2022) used a reductio ad absurdum approach to refute an argument I did not make by wrongly citing L&C. While this is incorrect, even worse is that Santos (2022) did not at all address the key message of my article, i.e., that there are no valid reasons to use HORCs, and that their use may cause significant problems. Here, I specifically mentioned the

Vizek, Maruška; Stojčić, Nebojša;
Mikulić, Josip.

**Spatial Spillovers of Tourism
Activity on Housing Prices:
The Case of Croatia //**
Tourism economics (2022)
doi:10.1177/13548166221106442

frequently used two-stage approach (Chin, Marcolin, & Newsted, 2003) in structural equation modeling, where structural relationships within a HOCR take on the role of measurement relationships.

Sažetak: The tourism effects on housing prices within cities and regions have been analyzed in the literature but the findings on the spatial effects of these processes are limited and ambiguous which calls for further investigations and evidence-based recommendations to policy makers. In areas hit by overtourism, house price hikes have the potential of spillovers to adjacent cities and towns as well as across wider space. Our study widens existing knowledge on the tourism-housing relationship by exploring the existence and extent of spatial spillovers from tourism-intensive cities and towns on housing prices of neighboring areas. A Durbin spatial autoregression panel model is applied on a population of cities and towns from Croatia, one of the small tourism-driven European economies during 2012-2019 period. Different spatial weight matrices are applied to the model to explore the spatial reach of effects. Our findings, robust to the use of different tourism activity proxies, provide support to the existence of spatial spillover effects. The strongest effects of tourism on housing prices within and between cities come through conversion of housing stock in rental properties rather than through increase of private accommodation share in total accommodation capacities. Particularly strong effects are found once full spatial correlation is taken into account.

Jovičić Vuković, Ana; Terzić,
Aleksandra; Gašević, Dragana;
Tomašević, Dragana;
Mikulić, Josip.

**Travel intentions in pandemic
circumstances – the case of
Balkan tourists // Economic
Research-Ekonomska
Istraživanja, ahead-of-print
(2022), doi:10.1080/133167
7x.2022.2143843, str. 1-19.**

Sažetak: Examination of tourist behaviour during and after the crisis is of great importance for understanding and coping with the harmful effects of the crisis. The study aims to discover the impact of perceived risks, health status, and travel experience on proximal travel intentions during the Covid-19 outbreak. Perceived risks that coronavirus brought reshaped the collective awareness and altered typical travel habits. The research involved 1109 respondents from four Balkan countries who participated in an online survey at the first peak of the pandemic (April 2020). According to the results, perceived risk negatively influenced travel intentions. The study presumed the positive influence of previous travel experience on travel intentions and indicated its negative impact on risk perception. Results showed that subjective health condition positively affected travel intention and had no significant effect on risk perception. The profound uncertainty that the tourism sector experienced is primarily reflected in an immense impact on the travel possibilities and changes in tourist preferences. This study offers an insight into peoples' travel intentions influenced by a global health crisis, reflecting specific risk negation when it comes to the timing of after-crisis travel plans.

Šerić, Maja; **Mikulić, Josip;**
Ozretić Došen, Đurđana.

**Understanding prevention
measures and tourist behavior
in Croatia during the COVID-19
pandemic. A mixed-method
approach // Economic Research-
Ekonomska Istraživanja,
ahead-of-print (2022), doi:
10.1080/1331677x.2022.2135556,
str. 1-24.**

Sažetak: This study investigates the adoption of prevention measures in Croatia during the COVID-19 pandemic and its relationship with tourist behavior. The research adopts a mixed-method approach as it examines both practitioners' and tourists' viewpoints. A qualitative study was conducted with eight destination service providers, while the quantitative study took place among 333 international tourists during their stay in the country. Results from the qualitative study show that the most frequently employed prevention measures are cleaning and disinfection of customer-use spaces, the use of hand sanitizers, mandatory face masks for employees and guests, and social distancing. Tourism service providers observed that international tourist behavior changed significantly from 2020 to 2021. Findings from the quantitative study show relatively high levels of perception of adoption of prevention measures among tourists, low levels of the perceived risk of COVID-19, and high levels of tour-

ist satisfaction. Some differences in tourist behavior related to gender and destination type are also observed. Positive correlations are found between tourists' perceptions of prevention measures and their satisfaction level, while the correlations between perceived risk of COVID-19 and prevention measures on one hand and perceived risk of COVID-19 and tourists' satisfaction on the other are found to be negative.

Šerić, Maja; Mikulić, Josip.

The impact of integrated marketing communications consistency on destination brand equity in times of uncertainty: the case of Croatia // *Tourism Review*, ahead-of-print (2022), doi:10.1108/tr-03-2022-0166, str. 1-15.

Sažetak: Purpose – This paper aims to examine how message consistency pursued through integrated marketing communications (IMC) can build a strong destination brand equity in a very dynamic environment and whether this process is affected by the perceived risk of COVID-19. Design/methodology/approach Data collection was conducted among 333 international tourists visiting Croatia, a destination that has experienced a remarkable boom in the summer/autumn season of 2021, regardless of the pandemic. Partial least squares–structural equation modelling (PLS-SEM) was used for data analysis. Findings Results show that IMC consistency has a significant impact on the four destination brand equity dimensions, i.e. awareness, image, perceived quality and loyalty. This influence is found to be the highest on destination brand awareness and the lowest on destination brand loyalty. Perceived risk of COVID-19 moderates the impact of message consistency on brand image and perceived quality. Originality/value To the best of the authors' knowledge, this is the first study that examines the role of IMC consistency in a tourism context during turbulent times. The impact of IMC consistency is analyzed on different components of destination brand equity, which addresses the most recent research call from tourism literature. The moderating effects of perceived risk are considered, thus providing additional implications in a context of high uncertainty. Finally, IMC consistency is assessed from the consumer rather than managerial viewpoints, thus adopting the necessary outside-in approach embedded in the IMC idea.

Šerić, Maja; Ozretić Došen, Đurđana; Mikulić, Josip.

Antecedents and moderators of positive word of mouth communication among tourist destination residents during the COVID-19 pandemic // *Current issues in tourism* (2022) doi:10.1080/13683500.2022.2132922

Sažetak: Word of mouth (WOM) communication has been recognized for a long time as an activity to improve the efficiency and success of communication efforts. The purpose of this paper is to examine potential antecedents and moderators of positive WOM of tourist destination residents during the COVID-19 pandemic. Three WOM predictors are examined, i.e. trustworthiness in communication of authorities, destination reputation, and prevention measures, whereas two sociodemographic variables are considered as moderators, i.e. gender and age, and more specifically, generational cohorts. Empirical research has been conducted among residents of a tourist destination, considered important stakeholders who actively participate in tourist destination branding. Data were collected through an online survey distributed through e-mail marketing lists and online panels. After obtaining 480 valid responses, data were subject to normality tests, Partial Least Squares-Structural Equation Modeling (PLS-SEM), measurement invariance assessment, and multi-group analysis. Findings reveal that residents' positive WOM is caused by their perceptions of destination reputation and adoption measures, being the role of trustworthiness in communication of authorities insignificant in residents' WOM engagement. Among the two sociodemographic variables, only gender is found to moderate one relationship (i.e. reputation-WOM), with stronger effects among women.

Rasoolimanesh, S. Mostafa;
Ali, Faizan; **Mikulić, Josip**;
Dogan, Seden.

Reflective and composite scales in tourism and hospitality research: revising the scale development procedure // International Journal of Contemporary Hospitality Management, ahead-of-print (2022), doi:10.1108/ijchm-02-2022-0255, str. 1-13.

Sažetak: Purpose – The purpose of this paper is to critically review and synthesize the scale development practices in hospitality and tourism and propose updated guidelines applicable for both reflective and composite scales. Design/methodology/approach – Using a critical review of a sample of scale development papers published in six top-tier tourism and hospitality journals, the current guidelines' weaknesses and strengths and their applications are identified. Updated procedures are proposed to overcome these weaknesses. Findings – This review showed several issues in applying existing guidelines, including incomplete and unclear data collection processes, inconsistent data analysis processes including validity/reliability assessment and lack of criteria to identify and assess composite scales. As such, this paper proposes updated guidelines by incorporating the confirmatory composite analysis to assess composite scales. Originality/value – This paper offers unique theoretical and methodological contributions to scale development literature, by identifying the shortcomings of current practices of scale development and propose guidelines for both reflective and composite scales. The current scale development procedures cannot be applied for composite scales, and so the results of composite scale development using the current procedures are questionable. The updated guidelines by the current study improve new scales' accuracy, reliability and validity.

Tontini, Gerson; Irgang, Luís;
Kroenke, Adriana; Hadlich, Ivan;
Picolo, Jaime Dagostim;
Mikulic, Josip.

How to use spontaneous customer comments to identify nonlinear background of satisfaction with restaurant services // Benchmarking: An International Journal, 29 (2022), 2; doi:10.1108/bij-08-2020-0409, str. 496-521.

Sažetak: Purpose – The purpose of this study is to demonstrate how to use customer spontaneous comments to identify which aspects influence the overall customer satisfaction with restaurant services from a nonlinear perspective. Design/methodology/approach The authors collected data from 399 spontaneous comments about a chain of fast-food restaurants in Brazil. The comments are freely available on the TripAdvisor portal and were extracted and classified according to seven dimensions related to the quality of services: tangibles, reliability, responsiveness, assurance, empathy, quality of the food and price. Next, the authors combine the critical incident technique (CIT) and the penalty-reward contrast analysis (PRCA) to investigate the nonlinear relationship between service quality assessment and overall customer satisfaction. Findings The method of integrating CIT with PRCA explains 64.7% of the variation in the customer's assessment of the services provided ($r = 0.647$). This shows that spontaneous comments from customers are related to their overall satisfaction with the service provided. Besides, the findings suggest that consumers tend to comment more about positive than negative experiences regarding aspects related to food, attendants' empathy and service assurance, and more negative comments about aspects related to responsiveness and price. However, it was found that negative comments have a stronger influence on overall satisfaction than positive comments. Originality/value Using comments available for free on the Internet and evaluating how positive and negative comments can jointly influence customer satisfaction, the proposed methodology demonstrates how restaurants can use their customers' spontaneous comments to identify critical aspects to be managed and improved. To the best of authors' knowledge, this is the first study presenting how restaurants can use customer spontaneous comments, freely available on the internet, to identify the relevance of different aspects of the services provided from a nonlinear perspective. In addition, the present study shows that although customers spontaneously tend to share more positive than negative comments about restaurant services, events related to negative experiences have a stronger influence on overall satisfaction.

3.2. ZNANSTVENI RADOVI - A2

**Gjurašić, Matina;
Krešić, Damir.**

1st Green Restaurant in Croatia; Challenges and Benefits of Implementing Green Practices // 5th

International Rural Tourism Congress ; Rural Tourism: Quality, Sustainability, Inclusiveness - Congress Proceedings / Tubić, Dejan ; Bakan, Rikard ; Pleša sPuljić, Nikolina (ur.). Virovitica University of Applied Sciences, 2022., str. 32-44.

Sažetak: In today's fast-changing dynamics of the service industry, the mission of food-service entrepreneurs is going through a significant transformation. The increasing number of consumers are looking for products and services that are healthy, sustainable, and environmentally friendly. They want to be a part of restaurant sustainability which includes utilizing energy-efficient equipment, purchasing local or organic ingredients, offering healthy menu items, banning disposable cups and polystyrene containers, training employees for green practices, recycling, and composting, and reducing pollution. Such restaurant that employs green practices is called a "green restaurant" and can obtain a worldwide know certificate which increases restaurant brand and loyalty. Despite the potential benefits that green practices bring to the restaurant business and destination ; some restaurants are reluctant to invest in the implementation of environmentally friendly practices. Therefore, this case study presents the first green restaurant Konavoski Dvori in the Konavle region, Croatia, and its major challenges while implementing green practices into operation. The study conducted semi-structured interviews with the owner, management, and employees of the restaurant. Results revealed that even though there were several major challenges during the implementation phase such as policies, regulations, investment costs, and awareness, in overall there are more business advantages that such model brings. Moreover, respondents emphasized that restaurant green practices contribute to rural tourism by respecting-protecting and landscaping nature, supplying local foods, serving local dishes, and employing local people.

**Kranjčević, Jasenka;
Čorak, Sanda; Tokić, Ksenija;
Baus, Diana.**

Traditional sports and games in (sports) tourism of Croatia / Tradicijski sportovi i igre u (sportskom) turizmu Hrvatske

// Traditional sports and games in (sports) tourism of Croatia = Tradicijski sportovi i igre u (sportskom) turizmu Hrvatske / Nikolić Đerić, Tamara (ur.). Svetvinčenat: Istarski Pljočkarski Savez (IPS), (2022), str. 91-110.

Sažetak: Considering the trends towards (sports) tourism, the paper starts from the assumption that in Croatia traditional sports and games (TSG) are insufficiently recognized as a tourist attraction and that they are neglected in the tourist offer. The aim of this paper is to propose the concept of research on TSG, based on the review of trends in sports tourism, the results of which could be used to take a stand on this type of sports and cultural heritage in tourism and propose guidelines and measures for inclusion in the tourist offer. In addition to the tourism sector, quality scientific research requires the inclusion of the sports, culture, and education sectors to contribute sustainable development. / Uzimajući u obzir trendove prema (sportskom) turizmu u radu se polazi od pretpostavke da su u Hrvatskoj tradicijski sportovi i igre (TSI) nedovoljno prepoznati kao turistička atrakcija te da su zanemareni u turističkoj ponudi. Cilj rada je temeljem sagledavanja trendova u sportskom turizmu predložiti koncept istraživanja o TSI, čiji bi rezultati mogli poslužiti za zauzimanje stava prema toj vrsti sportske i kulturne baštine u turizmu te predlaganja smjernica i mjera za uvrštavanje u turističku ponudu. Za kvalitetna znanstvena istraživanja potrebno je osim sektora turizma uključiti sektor sporta, kulture i obrazovanja kako bi se pridonijelo održivom razvoju.

**Kranjčević, Jasenka;
Tokić, Ksenija; Melkić, Sara.**

**Traditional sports and games:
tourism inventory model of
events in Croatia = Tradicijski
sportovi i igre: model
turističke inventarizacije
manifestacija u Hrvatskoj**

// Tradicijski sportovi i
igre u kontekstu turizma :
međunarodni znanstveni skup :
Zbornik radova br. 2 = Traditional
sports and games in the contexts
of tourism : international
conference : collected papers
nr. 2 / Nikolić Đerić, Tamara (ur.).
Svetvinčenat: Istarski Pljočkarski
Savez (IPS), (2022), str. 55-80.

Sažetak: Competitions in traditional sports and games (TSGs) in Croatia as tourism events are not sufficiently recognized and affirmed in the tourist offer, although in the globalized world of sports they have a great potential because they contribute to preserving and improving sports and cultural heritage, and identity. Given that TSGs are holding mainly due to the enthusiasm of individuals and local associations, and not based on tourism development plans, the starting point of this paper is the fact that there is a lack of records of events in Croatia in terms of determination of their number, spatial and temporal distribution, recognition of their value, etc. Therefore, the paper proposes a tourism inventory model of TSGs' events in Croatia. The purpose of making the tourism inventory model would not exclusively be inventory of events, but a creation of a database which would help to facilitate the adoption of guidelines related to tourism development planning, expansion of tourist offers, marketing, tourism development index, etc., but also to connect different stakeholders. / Natjecanja u tradicijskim sportovima i igrama (TSI) u Hrvatskoj kao turističke manifestacije nisu dovoljno prepoznate i afirmirane u turističkoj ponudi, iako u globaliziranom svijetu sporta one imaju velike potencijale jer pridonose očuvanju i unapređenju sportske i kulturne baštine te identiteta. S obzirom da se TSI-e održavaju uglavnom zahvaljujući entuzijazmu pojedinaca i lokalnih udruga, a ne temeljem planova razvoja turizma, u radu se polazi od činjenice kako na prostoru Hrvatske nedostaje evidencija manifestacija kako bi se mogla utvrditi njihova brojnost, prostorna i vremenska distribucija, prepoznati njihova vrijednost i dr. Stoga se u radu predlaže model turističke inventarizacije manifestacija TSI-a za Hrvatsku. Svrha izrade modela turističke inventarizacije ne bi bila isključivo popis manifestacija, već stvaranje baze podataka koja bi služila za lakše donošenje smjernica koje su povezane s planiranjem razvoja turizma, proširenjem turističke ponude, marketinga, indeksom turističke razvijenosti i dr., ali i povezivanjem različitih dionika.

Kranjčević, Jasenka.

**Prilog istraživanju
arhitektonskog opusa Mire
Safnera (1928.-2007.) // Osječki
zbornik, XXXVII (2022), str. 85-91.**

Sažetak: U radu se temeljem dostupnih podataka prvi puta iznosi arhitektonsko stvaralaštvo arhitekta Mire Safnera, rođenog Osječanina. S obzirom da je Miro Safner diplomirao 1955., njegovo arhitektonsko stvaralaštvo odnosi se na razdoblje nakon Drugoga svjetskog rata na prostoru Hrvatske, bivše Jugoslavije te Čehoslovačke, Austrije, Njemačke i Kube. Istraživanje je na mnogim mjestima manjkavo, jer je brojna projektna dokumentacija u postupcima privatizacije arhitektonskih biroa, građevinskih i industrijskih poduzeća nakon 1991. zagubljena ili uništena. Njegovi projekti industrijsko-prehrambene arhitekture odražavaju znanja o proizvodno tehnološkim procesima, konstrukcijama većih raspona te funkcijama. Projekte zgrada za stanovanje i odmor karakterizira funkcionalizam i jednostavno oblikovanje.

**Kranjčević, Jasenka;
Stober, Dina.**

**Turizam – regionalno
promišljanje za revitalizaciju
napuštenih ruralnih naselja
Hrvatske // Zbornik radova
3. Konferencije o urbanom
planiranju i regionalnom razvoju
/ Stanišić, Nataša (ur.). Sarajevo:
Udruženje Konsultanata
Inženjera Bosne i Hercegovine,
(2022), str. 185-198.**

Sažetak: Ruralni prostor Republike Hrvatske, zbog brojnih i dinamičnih društveno-ekonomskih procesa na globalnoj i nacionalnoj razini, izložen je snažnim transformacijama koje se nejednako očituju u okviru teritorija države kroz prostornu distribuciju, prostornu prezentaciju i funkciju te kroz materijalni aspekt. Stoga nije neobično da dolazi do napuštanja sve većeg broja ruralnih naselja. Slijedom navedenog, u ovom radu propituje se može li turizam biti (kao skup aktivnosti) pokretač obnove i razvoja napuštenih ruralnih naselja u Hrvatskoj s ciljevima koji okupljaju regionalne vrijednosti i potencijale. Ukoliko bi se prihvatio takav stav, obnova i revitalizacija trebali bi uzeti u obzir regionalni pristup, tj. sagledavanje urbano-ruralnih veza, prostornu distribuciju napuštenih sela, regionalno oblikovanje te ciljeve održivog razvoja regionalne razine. U radu prezentirat će se prethodna istraživanja za očuvanje i unapređenje prostornih vrijednosti i karakteristika a u cilju izlučivanja pristupa glavnih regionalnih razvojnih koncepata.

Kranjčević, Jasenka.

Arhitektura vinarija u Hrvatskoj - neistražena industrijska baština // Obnova industrijskog naslijeđa / Mrak, Iva ; Palinić, Nina (ur.). Rijeka: Građevinski fakultet u Rijeci, : PRO TORPEDO Rijeka, 2021., str. 361-375.

Sažetak: Iako Hrvatska ima dugu tradiciju uzgoja vinove loze i proizvodnje vina nekoliko tisuća godina vrlo je malo rađeno istraživanja o arhitekturi vinarija kao industrijskoj baštini. Arhitektura vezana na proizvodnju vina, između ostalog, može se klasificirati prema različitim vremenskim razdobljima uglavnom zbog primjene tehnologije u proizvodnji a koja značajnim dijelom diktira površinu i volumen arhitekture. Iako se zgrade za industrijsku proizvodnju alkoholnih pića na prostoru Hrvatske javljaju još krajem 19 stoljeća (Zadar, Zagreb, Split i dr.) glavni dio rada odnosi se na prezentaciju najznačajnijih projektiranih i izvedenih vinarija u Hrvatskoj nakon Drugoga svjetskog rata u Hrvatskoj (Poreč, Osijek, Split, Erdut i dr.) S toga su ciljevi rada: doprinos poznavanju vinarija kao industrijske baštine, afirmacija vinarija kao baštine i afirmacija hrvatskih arhitekata.

Kranjčević, Jasenka.

Turističko naselje Medena u Segetu Donjem kod Trogira // SEGETSKI ZBORNIK, prvi svezak / Pažanin, Ivan (ur.). Seget Donji: Župa Gospe od Ružarija Seget, 2021., str. 401-411.

Sažetak: U radu se daje osnovna urbanističko-arhitektonska analiza turističkog naselja Medena u Segetu Donjem kod Trogira. S obzirom da do sada nema radova o izgradnji navedenog turističkog naselja nedostaju osnovne informacije o provedbi natječaja, otkupu zemljišta, kao i gradnji. Turističko naselje izgrađeno je 1972. prema projektu Frane Buškariola, a izgradilo ga je građevinsko poduzeće Lavčević d.d. iz Splita. Turističko naselje je dograđivano i prilagođavano potrebama. S obzirom da analizirano naselje predstavlja najveće turističko naselje na području Trogira izgrađeno za vrijeme socijalizma, ovaj rad ukazuje kako je potrebno cjelovito istraživanje o genezi naselja, sagledavanje njegove prostorne vrijednosti i određivanje smjernica za budući razvoj.

Kranjčević, Jasenka;
Muzur, Amir.

Dječja bolnica na moru nadvojvotkinje Marije Terezije u Rovinju i počeci zdravstvenog turizma na hrvatskom Jadranu // Godišnjak njemačke zajednice / Deutsche Gemeinschaft Jahrbuch / Trischler, Renata (ur.). Osijek: Deutsche Gemeinschaft, 2022., str. 63-78.

Sažetak: Dječje bolnice, kao specijalizirane zdravstvene zgrade, zahtijevaju specijalizirana znanja iz medicine, a kako bi postigle bolju tehnološku funkcionalnost važno mjesto u projektiranju zgrada namijenjenih zdravstvu imaju arhitekti i tehnolozi. Kako bi se razumio kontekst nastajanja i gradnje dječje bolnice na moru Marije Terezije u Rovinju (danas bolnica Martin Horvat), u radu se u uvodnom dijelu u kratko opisuju društvene prilike u Austro-Ugarskoj monarhiji radi unaprjeđenje zdravlja, zatim društveno-ekonomske prilike u Rovinju, gradnja bolnice, popis medicinskog osoblja te njena povezanost sa zdravstvenim turizmom. U radu se zaključuje kako su krajem 19. stoljeća u kreiranju suvremenih dječjih bolnica liječnici i arhitekti bili međusobno povezani te su razmjenjivali tadašnja specijalizirana znanja. Istraživanje se bazira na induktivno-deduktivnoj metodi podataka prikupljenih iz austrijskih i hrvatskih arhitektonskih, medicinskih i turističkih časopisa i knjiga kao i statističkih podataka. Rezultati istraživanja pridonose boljem poznavanju međudnosa medicine i arhitekture, povijesti medicine i arhitekture te početaka zdravstvenog turizma na prostoru hrvatskog Jadrana za vrijeme Austro-Ugarske Monarhije.

Kranjčević, Jasenka.

Paul Kupelwieser i turistička arhitektura otočja Brijuni / Paul Kupelwieser na Brijunima // Paul Kupelwieser und die Brionischen Inseln / Mader, Brigitta ; Dobrić, Bruno (ur.). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile, 2022., str. 57-72.

Sažetak: U radu se sagledava odnos Paula Kupelwiesera, kao vlasnika i kao investitora, prema turističkoj arhitekturi otočja Brijuni. Kada je 1893. Kupelwieser kupio Brijune imao je 50 godina. Kako bi se razumio i sagledao odnos formirane ličnosti (inače s velikim znanjem o rudarstvu i metalurgiji) prema turističkoj arhitekturi bilo je potrebno osim turističke arhitekture Brijuna sagledati prilike u sredini iz koje je došao te turističke prilike na istočnoj obali Jadrana. S obzirom da je Paul Kupelwieser bio generalni i izvršni direktor željezare Witkowitza u Witkowizama (danas dio Ostrave) u vrijeme kada je ona doživjela najveći uzlet i da je to bila najveća željezara u Austro-Ugarskoj Monarhiji, zaključuje se da je on imao iskustvo za upravljanje velikim sustavom te osjećajem i smislom za angažiranje mladih, inovativnih i energičnih ljudi različitih struka. Uz povoljne društveno-ekonomske, kulturne i političke prilike Kupelwieser je u relativno kratkom vremenu (dvadeset pet godina) transformirao otočje Brijuni u samoodrživu poljoprivrednu i turistički ekskluzivnu destinaciju.

Vodanović, Marin;
Krešić, Damir.

Dental Tourism // Essentials
of Dental Medicine / Vodanović,
Marin; Alt, Kurt W (ur.).
Jastrebarsko: Naklada Slap,
(2022), str. 122-125.

Sažetak: Almost seven years ago, I (M.V.) was finishing the last pages of the book *Essentials of Dental Medicine*, which was published in Croatian in 2015 by Naklada Slap. Then I wondered how readers and students would accept a book that, with its scope and content, goes beyond the scope of ordinary dental student literature. Very positive and motivating reactions to the book by students and colleagues, as well as Mrs. Biserka Matešić, owner of the publishing house Naklada Slap, encouraged me to think about a new project, but this time in English and with a number of authors from all over the world. At the School of Dental Medicine University of Zagreb, the one-semester subject Introduction to Dental Medicine in the first year of study has existed for several decades. The purpose of the course is to acquaint students at the beginning of their studies with all aspects of their future profession. This is very important in the process of successfully developing their careers and setting them on the way to professional and personal satisfaction. It sometimes happens that, after finishing the course, students contact me because they realized that dentistry is not what they wanted to do in life. It is better to recognize this after the first semester than after 6 years of study or, even worse, after years of work in the profession. Such a course should perhaps form an integral part of every study program that educates dentists because dentistry is a specific profession and young people, when choosing their profession, can never be aware of all its advantages and disadvantages. Guided by this thought, the idea of writing this book in English arose. The project of preparing and writing the *Essentials of Dental Medicine* was then realized by me and Kurt W. Alt from the Danube Private University at Krems, Austria, my friend and teacher, who served as an inexhaustible source of encouragement and ideas. The first step was to structure the chapters of the book so that it would give a complete overview of modern dentistry and the dental profession, including insights into current topics beyond clinical fields. The chapters were to be structured in a similar way, and uniform in length and style so that they are easily followed by dental students, dentists, but also by interested lay people, because the book is intended for all of these. The book was created by 72 authors from 23 countries and 5 continents working in 40 different institutions, all of them top experts in their fields with extensive experience in dentistry and the education of dental professionals. We can proudly say that the University of Zagreb and the School of Dental Medicine together with the Danube Private University, Center of Natural and Cultural Human History, Krems, represent the two poles connecting this amazing network of experts. We are glad that, despite all the problems and aggravating circumstances that this Covid-19 pandemic has incurred, we have managed to finish and publish this book. The two editors thank all the authors for their efforts and work in preparing and writing the chapters, and for the patience they showed while waiting for the book to be published. We firmly believe that the will meet your expectations. We thank our great reviewers: Ivana Čuković Bagić, Huw Thomas and Nairn Wilson for investing their knowledge, effort and time to make this book better and more useful. We thank also Cristina Manzanares Céspedes for writing the preface and seeing the importance of this book in striving for a standardized training of future dentists. All chapters were carefully proofread by the staff of Elsevier, Oxford, UK, whom we thank for their great work. We would also like to thank the publishing house Naklada Slap for entering such a unique project in these challenging times and believing in its success. We thank our colleagues, associates, friends, and leaders of the institutions in which we work for their support of this book. We hope and believe that the *Essentials of Dental Medicine* will meet the expectations of a wide audience, and perhaps forward the education of dentists everywhere.

Mataković, Hrvoje.

Implementation of Containment and Closure Measures During COVID-19 Pandemic and Their Effect on Tourism in Croatia // Internal Security, 14 (2022), 1; doi:10.5604/01.3001.0016.0370; str. 23-46.

Sažetak: The COVID-19 pandemic that broke out in early 2020 has a strong impact on human health but also on many other segments of life such as the economy. To prevent the spread of the infection, governments are implementing containment and closure measures to limit contact between people and their mobility. One of the direct consequences of limited mobility is a decrease in tourism demand. In this paper are presented the containment and closure measures implemented by the Croatian government to restraint the COVID-19 pandemic, and it is also analysed the impact of these measures on tourism. The government in Croatia had a complex task: with containment and closure measures, they tried to prevent the spread of the infection, and on the other hand, they wanted to attract foreign tourists, who make the majority of overnight stays in Croatia. During the summer tourism season in 2020, containment and closure measures were implemented, and in the summer of 2021, despite a larger number of infected and dead, these measures were not intensified, since the attempts to stop the pandemic, in addition to the containment and closure measures, also involved vaccination. Tourism in Croatia during the COVID-19 pandemic achieved satisfactory results, similar to those from 2019: this is partly the consequence of the optimal level of containment and closure measures, but also the unfavourable epidemiological situation in other Mediterranean countries.

3.3. OSTALI RADOVI

Kranjčević, Jasenka; Marković Vukadin, Izidora.

Sport Tourism on Small Islands, Historical Review and Contemporary Perspectives; Examples of Brijuni, Krk and Hvar (Croatia) // Sport Tourism and Local Sustainable Development: The Dynamics of Action Sports and Cultural Perspectives / Durand, Pierre ; Suchet, André (ur.). Bayonne, Anglet and Biarritz: IRNIST, (2022), str. 27-28.

Sažetak: The Mediterranean islands have always attracted the attention of tourists due to their attractive space, benevolent climate, but also diverse nature. These elements of attractiveness are the basis for the development of tourism and related sports-recreation (especially related to outdoor / nature sports). The growing trend of interest in tourist demand for physically active holidays in the world is visible in Croatia, which is confirmed by a series of visitor attitudes surveys (TOMAS survey) (Institute for tourism, 2005, 2011, 2015, 2018, 2020). According to the latest survey from 2019 almost 50% of tourists in Croatia emphasize sports-recreation as a motive to visit Croatia (Institute for tourism, 2020). However, Strategy for the Development of Tourism in Croatia 2013-2020 pointed out that the potential for the development of sports tourism in Croatia was insufficiently used and that there was a lack of sports centres for year-round tourism (Ministry of tourism, 2013). For the purpose of this paper, two Croatian islands, Hvar and Krk and one archipelago, Brijuni, are chosen as case studies. From the beginning of modern tourism on these islands, also began development activities related with sports tourism. Especially interesting is the continuity of tourism development, on all three islands, which begins in second half of 19. Century to the present day. In the whole period (more than one century) we can analyse different aspects of sport tourism on mentioned island. primarily on the basis of promotional materials for sports tourism, but also the analysis of sports - recreational infrastructure and recent public document. These three islands / archipelagos, have many similarities, but also differences, which are primarily evident in their distance from the mainland, size, level of culture and nature protection primary form of tourism, history of sport tourism, sport tourism offer, quality of sport tourism infrastructure (before and now), sport tourism events and connection with sustainable development. Therefore, the research methodology is based on a qualitative approach and relies on the analysis and valorisation of historical data, the development of sports tourism, sports infrastructure, sport tourism events and recent public documents at the national, regional and local level connected with sport tourism. Whit the aim of recognizing lessons learned rom past and new opportunities. Finally we can conclude that despite the tradi-

tion and potential for the development of sports tourism on the islands, there is still a lack of clear views on the connection between the development of sports tourism and the local community, especially in relation to the local economy and sustainable development. It is interesting that even in the past, the connection between tourism and the community was emphasized more than it is today. Ultimately, modern trends in tourism, especially on islands, must consider all the components of potential impacts on sustainability, which is not the case so far. Sports tourism has the potential to have a positive impact on sustainability monitoring, especially because sporting events have recently become mandatory to implement environmental and community impact monitoring.

Mikulić, Josip.

Celebrating 70 Years of Service to Tourism Industry and Academia // *Tourism: An International Interdisciplinary Journal*, 70 (2022), 1; str. 7-7.

Sažetak: 70 years of interdisciplinary tourism research

Šerić, Maja; **Mikulić, Josip;**
Ozretić Došen, Đurđana.

Destination Relationship Marketing During Challenging Times. The Role of Integrated Marketing Communications

// TMS ALGARVE 2022: Sustainability Challenges in Tourism, Hospitality and Management - Tourism & Management Studies International Conference / Santos, Jose Antonio C.; Custodio Santos, Margarida; Rodrigues Goncalves, Alexandra; Solano-Sanchez, Miguel Angel (ur.).

Sažetak: Tourism destinations are facing the negative effects of the COVID-19 outbreak and are looking for innovative ways to survive and increase their attractiveness during these challenging times. Novel communication strategies are deemed necessary in this scenario of great uncertainty, capable of transmitting a clear and consistent message about the safety of a tourism destination, with the purpose of not only attracting potential tourists but also creating a strong bond and long-lasting relationships with them. In this regard, the Integrated Marketing Communications (IMC) approach has been recognized as a sophisticated communication discipline that is not limited to influencing tourists' perceptions and intentions but actually transcends to a more powerful paradigm of relationship marketing. The purpose of this paper is to examine the impact of (IMC) message consistency on trust, commitment, and satisfaction, considered among the most influential variables in the field of relationship marketing. The empirical study took place among 333 tourists visiting Croatia mostly in the final quarter of 2021. Considering tourist perceptions in this type of research is of extreme importance as the four variables examined in this work are strongly consumer-oriented. Our results suggest that when tourists perceive consistency within and across different online and offline marketing communications channels regarding the safety of a destination, their trust, affective commitment, and satisfaction levels will increase. These findings have important implications for destination marketers and other tourism stakeholders involved in promotional activities of tourism destinations.

4

IZDAVAČKE AKTIVNOSTI I BIBLIOTEKA

IZDAVAČKE AKTIVNOSTI

Izdavačka djelatnost Instituta za turizam u 2022. godini bila je usmjerena na redovito izdavanje engleskog izdanja znanstvenog časopisa **TOURISM: An International Interdisciplinary Journal**.

Znanstveno-stručni časopis **TOURISM** drugi je najstariji časopis iz područja turizma na svijetu. Časopis izlazi od 1953. godine, a suradnja sa Hrvatskom turističkom zajednicom (HTZ) vezana uz časopis datira iz devedesetih godina prošlog stoljeća, a formalizirana je Ugovorom o nakladništvu iz 2007. godine. Časopis **TOURISM** je od 2018. godine u većinskom vlasništvu Instituta za turizam (51% Institut za turizam i 49% HTZ), a u sufinanciranju je do 2017. godine sudjelovalo i Ministarstvo znanosti i obrazovanja. U 2018. godini Ministarstvo znanosti i obrazovanja ukida financiranje za sve znanstvene časopise čiji su izdavači ili suizdavači javne ustanove i javna sveučilišta, uključujući i časopis **TOURISM**. Posljedično, srazmjerno veći dio financijskih obveza se osigurava iz vlastitih sredstava Instituta, pa Institut postaje većinskim vlasnikom časopisa (51%). Zbog smanjenog sufinanciranja časopisa od strane suizdavača Hrvatske turističke zajednice i smanjenog sufinanciranja od strane Ministarstva znanosti i obrazovanja, Institut je povećao svoje sufinanciranje, međutim, potrebno je naći dodatne izvore financiranja kako bi časopis nastavio kontinuitet te kako bi bio još kvalitetniji.

Uredništvo hrvatskog i engleskog izdanja časopisa (Josip Mikulić, Damir Krešić, Maja Šerić i Renata Tomljenović) i tijekom 2022. aktivno je radilo na poboljšanju kvalitete časopisa, što je zbog velikog broja međunarodnih časopisa u svijetu sve složeniji zadatak. Časopis uživa vrlo dobru reputaciju na nacionalnoj razini, gdje se u području društvenih znanosti nalazi u 10% najkvalitetnijih časopisa prema mjerilima Ministarstva znanosti i obrazovanja, dok je sve prepoznatljiviji i na međunarodnoj razini, gdje ga prema različitim kriterijima svrstavaju među prvih 20-30 najcjenjenijih časopisa u svijetu u području turizma. Časopis **TOURISM** jedan je od malobrojnih domaćih časopisa iz područja društvenih znanosti koji je referiran u obje najprestižnije citatne baze, tj. Web of Science (WOS-ESCI) te Scopus, dok se časopis u 2022. godini ukupno referirao u 10 međunarodnih baza te u domaćoj bazi HRČAK. Zbog sve većeg interesa autora iz inozemstva za objavljivanjem radova u časopisu, što je prouzročilo značajan porast potrebnog angažmana oko uređivanja, dotadašnji sustav za zaprimanje i uređivanje radova zamijenjen je novim ScholarOne sustavom (Clarivate Analytics), kojega koriste najprestižniji znanstveni časopisi na svijetu.

U 2022. godini zaprimljeno je 176 novih radova te ukupno 262 rada (novi i revidirani radovi), što je na razini nekih od vodećih časopisa iz područja turizma u svijetu. U zadnjih nekoliko godina porastao je i broj članaka koji su nakon provedenog recenzentskog postupka odbijeni za objavu, pri čemu je omjer objavljenih i zaprimljenih radova u godini bio 18%. Porast zaprimljenih i odbijenih radova znatno povećava opseg potrebnog uredničkog rada, ali istodobno se časopis približava brojkama koje ostvaruju i drugi relevantni znanstveni časopisi u svijetu. Treba naglasiti da je časopis od 2021. godine uvršten u dvije kategorije Scopus citatne baze. Pored kategorije *Tourism, Leisure and Hospitality Management*, časopis se od 2021. rangira i u kategoriji *Geography, planning & development*. Svi pokazatelji bibliografske metrike u zadnjih nekoliko godina imaju trend porasta, što se može vidjeti i iz donjih pokazatelja.

Od 2022. nakladnik Institut za turizam postao je članom Crossrefa posredništvom Hrvatskog ureda za DOI.

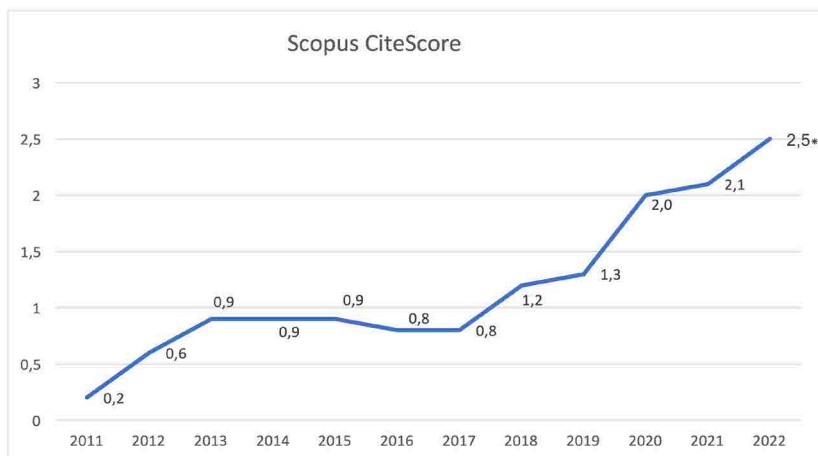
Tablica 1.
Rangiranje časopisa Tourism prema Scopus CiteScore pokazatelju

Godina	CiteScore	Category rank (Tourism, leisure & hospitality management)	Category rank (Geography, planning & development)	Ranked top%
2011.	0,2	65/68	-	95,59%
2012.	0,6	56/75	-	74,67%
2013.	0,9	51/81	-	62,96%
2014.	0,9	61/82	-	74,39%
2015.	0,9	64/82	-	78,05%
2016.	0,8	69/89	-	77,53%
2017.	0,8	71/100	-	71,00%
2018.	1,2	68/103	-	66,02%
2019.	1,3	76/119	-	63,87%
2020.	2,1	66/120	273/704	55%/39%
2021.	2,1	82/137	300/747	59%/40%
2022.*	2,5	tba	tba	tba

Izvor: Scopus

* novi CiteScore će biti objavljen u lipnju 2023. godine; ovo je privremena procjena temeljem CiteScore tracker-a.

Grafikon 1.
Rangiranje časopisa Tourism prema Scopus CiteScore pokazatelju

U Tablici 1. i Grafikonu 1. prikazan je rang časopisa *Tourism: An International Interdisciplinary Journal* u dvije spomenute kategorije prema citatnoj bazi Scopus. Vidljiv je trend rasta kroz cijelo promatrano razdoblje, pri čemu od 2017. godine dolazi do ubrzanog rasta. Pritom, od 2021. godine, časopis prvi puta postiže rang u drugom kvartilu. Pokazatelj CiteScore računa se kao broj citata objavljenih radova u protekle četiri godine, podijeljeno s brojem radova objavljenih u istom razdoblju.

Tablica 2.
Statistika zaprimljenih radova

Godina	Broj novih radova zaprimljen u godini	Broj svih radova zaprimljen u godini	"Desk- rejection"	Broj radova poslan u recenziju	% "Deskreject"	"Broj objavljenih radova u godini"
2018.	115	na	41	74	35,65%	32
2019.	163	na	60	103	36,81%	34
2020.	261	333	134	127	51,34%	35
2021	212	312	93	119	43,87%	40
2022	176	262	78	98	44,32%	48

Izvor: Interna evidencija i Clarivate Scholarone sustav

Podaci o zaprimljenim i procesuiranim radovima u zadnje četiri godine pokazuju značajno povećanje interesa za časopis što se ogleda u porastu broja zaprimljenih rukopisa, pri čemu je najveći broj postignut u 2020. godini, kada su slična iskustva imali i drugi časopisi zbog povećanog broja radova na temu COVID pandemije i turizma. U usporedbi s 2018. godinom, broj zaprimljenih radova u 2022. godini je veći za 53%. Broj ukupno zaprimljenih radova (originalni radovi i revidirani radovi u postupku recenzije) je 262 (neki radovi koji su zaprimljeni u 2022. godini još uvijek su u postupku dorade i recenzije).

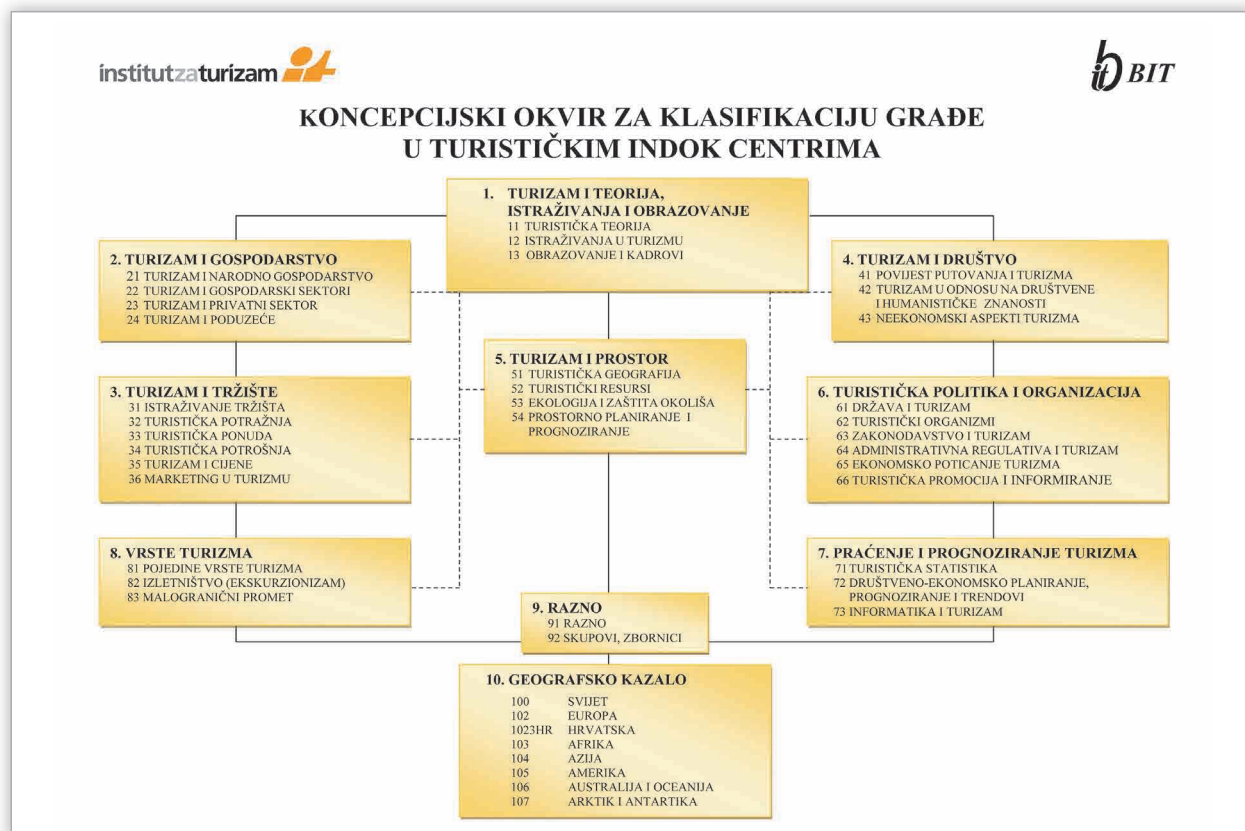
BIBLIOTEKA INSTITUTA ZA TURIZAM

U sastavu Instituta za turizam djeluje Biblioteka Instituta za turizam (BIT) kao informacijska i teorijska podrška interdisciplinarnom pristupu istraživanja fenomena turizma. Osim bibliotečnih djelatnosti u užem smislu, BIT obavlja čitav niz djelatnosti. U to ulazi dokumentacijska djelatnost, odnosno briga o evidentiranju, obradi i pohrani produkata IT-a poput studija i drugih radova suradnika IT-a, informacijsko-referalna djelatnost što se odnosi na aktivan rad sa suradnicima IT-a i vanjskim korisnicima, pretraživanje i pomoć u pronalaženju informacija, retrospektivna pretraživanja, selektivna diseminacija informacija te sudjelovanje u izdavačkoj djelatnosti matične ustanove.

Istraživačka i znanstvena djelatnost podrazumijeva rad na dugoročnim projektima izgradnje specijaliziranog centra / portala za turizam te istraživanje i objavljivanje znanstvenih radova na temu uloge knjižnica u turizmu. U BIT-u se sustavno radi na izgradnji međunarodno relevantne jedinstvene bibliografske baze podataka. Pri tome se koristi specijalna klasifikacijska shema za turizam - KST koja je osmišljena u Institutu za turizam, a koja odražava znanstveni pristup izučavanju fenomena turizma. Projekt uvrštavanja digitalnog oblika studija Instituta za turizam u DABAR, Digitalni akademski arhiv i repozitorij, koji je započet 2021. godine nastavlja se i ove godine.

Tijekom 2022. godine zaprimljene su 24 jedinice omeđenih publikacija, 36 naslova periodike te 15 novih naslova studija Zbirke studija Instituta za turizam te ih na kraju godine ukupno ima 1.519 jedinica. Proveden je djelomičan otpis knjižnične građe tako da na kraju 2022. godine fond Biblioteke broji 15.553 svezaka knjižnične građe.

5 PROJEKTI ZA JAVNI SEKTOR I TURISTIČKO GOSPODARSTVO

Institut za turizam je u 2022. godini izradio niz različitih projekata, najčešće planskih i razvojnih dokumenata za javni sektor i turističko gospodarstvo, važnih na međunarodnoj, nacionalnoj kao i na regionalnoj i lokalnoj razini.

Na regionalnoj i lokalnoj razini nastavljena je suradnja sa županijskim i lokalnim turističkim zajednicama u izradi planskih, strateških dokumenata razvoja turizma, uz nekoliko specifičnih projekata kojima se ostvaruje razvoj nekog određenog turističkog proizvoda. Navedenim projektima Institut za turizam **ostvaruje svoj strateški cilj – znanstveno i stručno djelovanje u funkciji razvoja turističkog sektora.**

Također je potrebno naglasiti da je Institut za turizam u 2022. godini završio 21 projekt za javni sektor i turističko gospodarstvo.

LISTA PROJEKATA ZAVRŠENIH U 2022. GODINI

Analiza stanja i mogućnosti udruživanja Turističke zajednica grada Slavonskog Broda s turističkim zajednicama i jedinicama lokalne samouprave u okruženju

Voditelj:
Snježana Boranić Živoder

Studija je obuhvatila analizu turizma u Slavonskom Brodu i okruženju te analizu postojećeg stanja upravljanja turizmom. Također je izračunat indeks turističke razvijenosti za jedinice lokalne samouprave te je analiziran zakonski okvir. Priказani su primjeri dobre prakse formalnog i neformalnog udruživanja. Na kraju, izneseni su prijedlozi za udruživanje JLS-a i TZ-a.

Radionice na temu: Održivi proizvodi kontinentalnog turizma utemeljeni na ETIS pokazateljima

Voditelj:
Izidora Marković Vukadin

- Važnost mjerenja održivosti turizma i sustavi mjerenja održivosti, s naglaskom na ETIS
- Metode mjerenja kvalitete upravljanja turističkom destinacijom
- Vježba: utvrđivanje izazova, potreba i mogućnost primjene ETIS-a i drugih sustava praćenja održivosti kvaliteti, te odabir eko-oznaka
- Upravljanje resursima u turizmu, s naglaskom na prirodne resurse
- Upravljanje turističkim destinacijama bogatih hidrografskim resursima s naglaskom na prekogranične destinacije
- Destinacijski menadžment u funkciji razvoja posebnih oblika turizma

Edukacija o korištenju EU fondova za financiranje projekata s područja turizma

Voditelj: Renata Tomljenović

Na temelju analize strateških dokumenata i interesa privatnog sektora identificirani su mogući izvori financiranja te osmišljeno četiri modula (6 radnih sati): a) pozicioniranje turizma u relevantnim strateškim dokumentima - pozadina financiranja; 2) izvori financiranja za turizam - operativni programi, fondovi, budući natječaji, izvori informacija; 3) natječaji za dodjelu bespovratnih sredstava i proces prijave; 4) priprema projektne dokumentacije i preduvjeti za uspješnu provedbu projekta. Edukacija je provedena po skupinama: hoteli, privatni iznajmljivači, restorani, turističke zajednice, kampovi i turistički posrednici.

Plan razvoja turizma grada Bjelovara za razdoblje 2022. – 2027. godine

Voditelj:
Izidora Marković Vukadin

Osnovni elementi atrakcijskog spleta Grada Bjelovara zasigurno su sklad urbane jezgre Grada, s naglaskom na središnji park s paviljonom i katedralu sv. Terezije Avilske. Nadalje ističu se tradicionalne manifestacije poput proljetnog i jesenskog međunarodnog bjelovarskog sajma, BOKfest i Terezijana, ali i atrakcije povezane s aktivnim turizmom na Bilogori. U konačnici, uz navedene materijalne atrakcije, mora se istaknuti i nešto nematerijalnih značajki poput tradicije proizvodnje sira, ali i ugone boravka u brojnim ugostiteljskim objektima koji pridonose dojamu

opuštenosti življenja u Bjelovaru. Međutim, Grad Bjelovar unatoč visokovrijednoj i kvalitetnoj turističkoj atrakcijskoj osnovi, jedno je od županijskih središta Hrvatske s najnižim stopama razvoja turizma, koje izravno najbolje dokumentira podatak o manje od 2% svih turističkih dolazaka u regiji središnje Hrvatske (eVisitor, 2019). Bjelovar se nalazi na kontaktnom području nekoliko tradicijskih regija, među kojima su Slavonija, Podravina, Moslavina i Bilogora. Bilogora je regija kojoj najizraženije pripada, pri čemu je upravo ona najslabije definirana tradicijska regija, a time je i identitet samog Grada nedovoljno prepoznatljiv.

Navedeno predstavlja trenutno stanje, no nužno je istaknuti ogromne potencijale za razvoj niza selektivnih oblika turizma, od memorijalnog (područje Barutane), preko zdravstvenog (termalna vrela Korenovo), kulturnog (urbana jezgra), cikloturizma, ali i eno-gastronomskog turizma (obronci Bilogore) i sl. Ovim dokumentom osigurat će se smjernice i okvir za djelovanje svih dionika na području razvoja turizma u Gradu Bjelovaru. Pri tome će se u obzir uzeti trendovi, aktualna situacija i dostupne prognoze o turističkim kretanjima kao i razvojni projekti i ideje svih lokalnih dionika koji trebaju biti nositelji razvoja turizma. Temeljem navedenog, Plan razvoja turizma Grada Bjelovara od 2022. do 2027. godine pruža integrirani strateški okvir djelovanja različitih institucija javnog sektora, gospodarskih subjekata te drugih dionika Grada uključenih u razvoj turizma.

Usluga priprema baze podataka biciklističke infrastrukture u Q-GIS alatu za potrebe provođenja "Danube Cycle Plans" projekta

Voditelj: Zoran Klarić

Izrađena je baza podataka za deset glavnih državnih ruta, četiri međunarodne EuroVelo rute i četiri spojne biciklističke rute sa susjednim državama ukupne duljine 5.854 km za korištenje u Qgis-u. Baza podataka u Excel formatu temeljena na podlozi AdriaTOPO v4 PRO sadrži podatke o duljini, vrsti ceste, intenzitetu prometa, voznoj površini i procijenjenoj razini stanja rute za ukupno 1.401 dionicu u skladu sa standardima iz projekta 'Danube Cycle Plans'.

Revizija tržišne i financijske opravdanosti te strateške oportuniteti projekta 'ACI AIR'

Voditelj: Ivo Kunst

Projekt ulaganja u nekoliko malih hidroaviona za potrebe boljeg povezivanja obale i otoka vrlo dobro korespondira sa suvremenim tržišnim kretanjima, osobito u kontekstu ubrzane individualizacije, segmentacije i cjenovne diferencijacije turističke potražnje.

Samim tim, razmatrani će se projekt moći se uspješno tržišno pozicionirati na turističkom tržištu, osobito na sve interesantnijem tržištu specijalnih interesa. Udovoljavanje potrebama različitih, međusobno diversificiranih potrošačkih skupina trebalo bi, u konačnici, rezultirati i vrlo dobrim operativnim i financijskim performansama cijelog projekta.

Robusnost predvidivih poslovnih performansi razmatranog projekta dodatno je testirana i kroz analizu osjetljivosti. Provedena analiza je pokazala vrlo zadovoljavajuću otpornost projekta na testirane činitelje rizika.

Brend strategija Svijeta graševine, IC muzeja bečarca i Spahijskog podruma Grupa 1

Voditelj:
Snježana Boranić Živoder

U studiji su detaljno analizirani turistička ponuda i potražnja Požeško-slavonske županije. Analizirana je dokumentacija projekta 'Svijeta graševine' i sve atrakcije koje se odnose na razvoj vinskog turizma u projektnom području. Definirana je vizija Svijeta graševine te pozicioniranje i komunikacijska platforma. Posebno su za Svijet graševine, IC muzej bečarca i Spahijski podrum obrađeni brend koncept, ciljna tržišta, vizualni i verbalni identitet, smjernice za razvoj sadržaja te plan aktivnosti.

**Predinvesticijska studija
smještajnih kapaciteta
unutar turističke zone Veliko
Korenovo**

Voditelj: Ivo Kunst

U cilju minimiziranja potencijalnih rizika povezanih s ulaganjem dodatnu ponudu smještajnih sadržaja na lokaciji Veliko Korenovo, neposredno uz buduće Terme Bjelovar, a polazeći kako od: a) analize lokacije, b) analize tržišta, c) SWOT i 'benchmark' analize, d) očekivane veličine i dispozicije smještajnih i drugih uslužnih sadržaja, ovaj dokument sagledava ekonomsku oportunističku (tržišnu održivost i financijsku isplativost) cijelog zahvata, sve u cilju prerastanja TZ Veliko Korenovo u suvremenu, tržišno prepoznatljivu, "lifestyle" odmorišno-rekreacijsku destinaciju polivalentnog tipa.

Projekt osmišljavanja i izgradnje polivalentne smještajne ponude na lokaciji Veliko Korenovo dobro korespondira sa suvremenim tržišnim pozicioniranjem, strukturom sadržaja i načinom opremanja dobro etabliranih termalnih/water fun destinacija u relevantnom konkurentskom okruženju.

Samim tim, razmatrana će se smještajna i druga uslužna ponuda moći uspješno tržišno pozicionirati, osobito na rastućem tržištu specijalnih interesa. Udovoljavanje potrebama različitih, međusobno diversificiranih potrošačkih skupina trebalo bi, u konačnici, rezultirati i vrlo dobrim operativnim i financijskim performansama svih sadržaja buduće ponude.

Robusnost predvidivih poslovnih performansi razmatranog projekta dodatno je testirana i kroz analizu osjetljivosti. Posebno su analizirani slučajevi smanjenja ukupno ostvarenih poslovnih prihoda za 10%, odnosno povećanje troškova izgradnje za 10%. Provedena analiza u oba je slučaja pokazala vrlo zadovoljavajuću otpornost projekta na testirane činitelje rizika.

**Obiteljski smještaj u Splitsko-
dalmatinskoj županiji**

Voditelj:
Zrinka Marušić

U Studiji je detaljno analizirana i opisana turistička ponuda i potražnja obiteljskog/privatnog smještaja u SDŽ u razdoblju od 2014. do 2019. godine, kad je rast potražnje i ponude bio vrlo izražen, ali i u godinama obilježenim pandemijom, 2020. i 2021. Procijenjene su koristi koje lokalna zajednica ima od obiteljskog/privatnog smještaja te je potvrđena njegova neupitna važnost za lokalnu zajednicu, ali i šire. Prikupljeni su i analizirani stavovi različitih dionika, turista, lokalnog stanovništva, predstavnika sustava turističkih zajednica i privatnih iznajmljivača o dosadašnjem i budućem rastu i razvoju obiteljskog/privatnog smještaja u SDŽ.

Iako različite interesne skupine (javnosti) na području SDŽ nemaju jednoobrazan stav prema daljnjem razvoju i rastu obiteljskog/privatnog smještaja u županiji, nameće se osnovni zaključak, temeljen na prevladavajućem stavu dionika i rezultatima svih provedenih istraživanja i analiza, da daljnjim rastom i razvojem kapaciteta u privatnom/obiteljskom smještaju u SDŽ treba početi aktivno upravljati, a ne ga prepustiti isključivo tržišnim mehanizmima. U fokusu upravljanja daljnjim rastom kapaciteta u privatnom/obiteljskom smještaju u SDŽ je održivost prihvatnog kapaciteta SDŽ koja je u interesu svih koji se bave turizmom, ali i šire društvene zajednice na koju se reflektiraju sve negativne strane nekontroliranog razvoja turizma.

Takav zaključak podupiru i rezultati pregleda iskustava drugih zemalja i destinacija koje se susreću sa sličnim problemom dostizanja održive nosivosti turističke aktivnosti na svom području. Štoviše, jasna naznaka podrške aktivnom upravljanju daljnjim rastom i razvojem obiteljskog/privatnog smještaja vidljiva je i na političkoj razini, nacionalnoj i europskoj. U skoroj budućnosti mogu se očekivati promjene u nacionalnoj i europskoj legislativi vezanoj uz obiteljski/privatni smještaj te sredstva za njegovo usmjeravanje u željenom smjeru.

Aktivno upravljanje daljnjim rastom i razvojem kapaciteta u obiteljskom/privatnom smještaju podrazumijeva/zahtijeva postojanje različitih alata, odnosno mehanizama upravljanja koji će takvo upravljanje i omogućiti lokalnoj samoupravi. Najveći dio

Studija održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta Južne Istre

Voditelj:
Zoran Klarić

takvih alata, uključujući fiskalne mjere koje su se pokazale najučinkovitijima, je danas u nadležnosti države. Lokalnoj je samoupravi na raspolaganju prostorno planiranje te primjena različitih iznosa paušalnih poreza. Daljnji razvoj i unapređenje obiteljskog/privatnog smještaja na području SDŽ je neupitan i treba ga poticati u skladu s odrednicama/smjernicama Nacionalnog programa unapređenja obiteljskog i privatnog smještaja u Hrvatskoj. Paralelno s navedenim aktivnostima važno je nastaviti s unapređenjem informacijske osnovice i prikupljanjem podataka/pokazatelja veza uz obilježja, koristi i održivost obiteljskog/privatnog smještaja.

Studija održivosti razvoja turizma i prihvatnog kapaciteta Južne Istre sastoji se od šest dijelova:

- Prvi dio čine uvodna razmatranja u kojima se iznose polazište i ciljevi Studije, objašnjavaju pojmovi održivog razvitka i prihvatnog kapaciteta te iznosi metodologija rada.
- Drugi dio studije čini analiza postojećeg stanja, koja uključuje razmatranje općih značajki Južne Istre i jedinica lokalne samouprave u njenom sastavu (gradovi Pula i Vodnjan te općine Medulin, Fažana, Ližnjan i Marčana), analizu prometne i komunalne infrastrukture, analizu resursne osnove i obilježja dosadašnjeg turističkog razvoja
- Treći dio sadrži rezultate anketnog istraživanja o stavovima turista o osnovnim kritičkim pragovima prihvatnog kapaciteta te rezultate intervjua s ključnim dionicima
- Četvrti dio čini razmatranje pokazatelja prihvatnog kapaciteta, u kojem se se utvrđuje opterećenost Južne Istre po četiri osnovne skupine pokazatelja - prostorno-ekološki, infrastrukturni, socio-demografski i političko-ekonomski.
- Peti dio čini sinteza podataka i izračun prihvatnog kapaciteta, u kojem se detaljnije razmatraju ključna područja ugroženosti, što se u slučaju Južne Istre odnosi primarno na izgrađenost i infrastrukturu. Na temelju toga razrađuju se razvojni scenariji te se na osnovi najpovoljnijeg scenarija održivog razvitka turizma iznosi konkretan izračun prihvatnog kapaciteta.
- Šesti dio studije čini akcijski plan koji se sastoji od preporuka za implementaciju scenarija održivog razvoja, prikaza konkretnih razvojnih projekata te plana provedbe s nadzorom.

Plan razvoja proizvoda tura na području Južne Istre

Voditelj:
Snježana Boranić Živoder

Projekt je obuhvatio analizu postojećeg stanja turizma i ponude tura na području Južne Istre, analizu glavnih trendova relevantnih za razvoj tura. Potom je razrađen plan razvoja tura i atrakcija koje bi one obuhvatile. Opisane su smjernice za njihovu implementaciju i provedbu. Na kraju je razrađen plan aktivnosti potrebnih za ulaganje u infrastrukturu, organizaciju i ljudske resurse i komunikaciju s tržištem. Za potrebe projekta provedeno je više radionica i niz dubinskih intervjua s glavnim dionicima u turizmu. Opisane su ture prema sljedećim temama: gastronomija, povijest, kultura, sakralne baštine, priroda i 'nove' atrakcije.

**Usluga vanjskih stručnjaka za razvoj EUSAIR TSG4 projekata
Grupa 2: Usluge vanjskog stručnjaka za razvoj projekata po prioritetu 1.a., 1.b. i 2.b. – AIR Cultural Routes**

Voditelj: Renata Tomljenović

U okviru projekta dostavljena su dva fazna i završno izvješće, zajedno s prijedlogom projekta u obrascu programa ADRIION. Završno izvješće razrađuje svaki korak razvoja prijedloga i savjetovanja s dionicima, od definicije okvira projekta, svrhe i relevantnosti, ciljeva i zadataka, do plana rada, glavnih aktivnosti i stvaranja partnerstva. Izvješće također uključuje definiciju rezultata projekta i glavnih ishoda te financijskog okvira, te studiju izvedivosti. Ukupno, definirano je pet radnih paketa, gdje se prvi i peti bave upravljanjem projektom, odnosno širenjem/vidljivošću rezultata projekta, dok su ostali: analiza postojećih modela upravljanja kulturnim rutama (WP 2), Razvoj strateškog modela upravljanja s

akcijskim planom (WP3) i uspostavljanje mreže dionika za izgradnju upravljačkih kapaciteta i implementaciju modela upravljanja (WP5)

**Usluga vanjskih stručnjaka za razvoj EUSAIR TSG4 projekata
Grupa 1: Usluge vanjskog stručnjaka za razvoj projekata po prioritetu 2.b. CruisAIR**

Voditelj:
Zrinka Marušić

U okviru projekta izrađena su dva izvješća - početno o obrazloženju i opsegu te završno izvješće koje detaljno opisuje: 1) ciljeve i zadatke, 2) pregled najnovijih istraživanja o učincima kruzing turizma na društvo u cjelini i okoliš te najnovijih istraživanja, politika i preporuka na temu upravljanja kruzing turizmom, 3) očekivane rezultate, 4) mapiranje dionika i stvaranje partnerstva, 5) financijski okvir, 6) identifikaciju EU poziva koji bi mogli financirati projekt, 7) studiju izvodljivosti i 8) detaljni plan aktivnosti kroz pet radnih paketa. Prvi i peti radni paket bave se upravljanjem projektom i vidljivošću rezultata projekta. Ostali radni paketi su: analiza kruzing turizma JJ regiji (WP2), izrada strategije kruzing turizma s planom upravljanja (WP3) te podrška i praćenje implementacije strategije i plana upravljanja (WP4). Pored toga, popunjen je obrazac za prijavu za poziv Interreg ADRIION, spreman za podnošenje, s formiranim partnerstvom i pripremljenim pravnim dokumentima.

Obrada i statistička analiza podataka istraživanja angažiranosti zaposlenika (IAZ) u poduzeću MAISTRA HOSPITALITY GROUP u 2022. godini (2022. MHG IAZ)

Voditelj:
Zrinka Marušić

Poduzeće Maistra Hospitality Group provelo je u 2022. godini istraživanje angažiranosti/zadovoljstva svojih zaposlenika. Za prikupljanje podataka korišten je upitnik kao instrument istraživanja. Ocjenjivao se ukupno 51 element zadovoljstva zaposlenika. Elementi su ocjenjivani na ljestvici od 1 do 7 (1- uopće se ne slažem, 7- potpuno se slažem). Elementi zadovoljstva grupirani su na upitniku u 12 dimenzija/grupa. Populaciju su činili svi zaposlenici koji su u vrijeme provođenja istraživanja aktivno radili.

Analiza je rađena na 3.686 upitnika. Analizirana je korelacija pojedinih dimenzija i elemenata zadovoljstva, izračunat je koeficijent Cronbach alfa te je provedena faktorska analiza. Izračunat je leadership indeks i uspoređen s vrijednostima prethodnih godina.

Ugovor o izradi Strategiji razvoja turizma Grada Samobora

Voditelj:
Snježana Boranić Živoder

Projekt polazi od analize stanja turizma u destinaciji Samobor. Potom se analiziraju relevantna kretanja na tržištu i primjeri dobre prakse, nakon koje se rezultati sažimaju u SWOT analizi. U strategiji razvoja turizma definirana su načela razvoja, vizija i ciljevi, smjernice za brend koncept te su obrađeni turistički proizvodi i ciljni segmenti. S obzirom na raznolikost prostora definirane su četiri zone razvoja: urbano područje Samobora, prostor uz Savu, Samoborsko prigorje te PP Žumberak - Samoborsko gorje. Projekt završava razradom operativnih strategija i mjera te terminskim planom aktivnosti.

Izrada stručnog priručnika (Issue paper) za TSG4 u okviru Facility Point projekta EUSAIR Grupa 1 Priručnik za gastro turizam_ EUSAIR gastro tourism handbook

Voditelj: Renata Tomljenović

Ovaj priručnik podijeljen je u nekoliko logično organiziranih dijelova. Nakon uvodnog poglavlja, drugo poglavlje opisuje glavne značajke gastro-turizma, počevši od njegove definicije, karakteristika tržišta i kritičnih čimbenika uspjeha, prije ocjene gastro-turizma u jadransko-jonskoj regiji. Elementi gastro-turizma, kao što su resursi, proizvodi, promocija i distribucija - zatim se identificiraju kao inspiracija za regionalne dionike. Konačno, primjeri iz regije ilustriraju raznolikost pristupa razvoju gastro-turizma. Priručnik je zaključen skupom implikacija i preporuka za razvoj gastro-turizma u regiji.

**Izrada stručnog priručnika
(Issue paper) za TSG4 u
okviru Facility Point projekta
EUSAIR_Grupa 2_Priručnik
za wellbeing turizam_EUSAIR
wellbeing tourism handbook**

Voditelj: Renata Tomljenović

Priručnik za turizam blagostanja izrađen je za područje EUSAIR (Strategije Europske Unije za Jadransko-jonsku regiju). Priručnik je namijenjen dionicima privatnog i javnog sektora u svrhu poticanja diverzifikacije proizvodnog portfelja i boljeg upravljanja turizmom, čime se doprinosi ispunjavanju ta dva glavna cilja EUSAIR s područja turizma. Priručnik obuhvaća opis glavnih značajki wellbeing turizma, počevši od njegove definicije, tržišnih karakteristika i kritičnih čimbenika uspjeha, potom evaluaciju wellbeing turizma u Jadransko-jonskoj regiji, identifikaciju prednosti i slabosti regije za razvoj ovog oblika turizma. Konačno, primjeri praksi iz regije ilustriraju kako se koncept dobrobiti može primijeniti i stvaraju svijest da su proizvodi, usluge i iskustva u domeni wellbeing turizma već dostupni u regiji bez eksplicitne upotrebe te terminologije.

**Usluga savjetovanja za
pripremu edukativnih
konferencija (3.15.) i
stručnjaka za konferencije
(3.17.) u okviru projekta
"Skrivena blaga ruralnog
turizma"**

Voditelj:
Snježana Boranić Živoder

Projekt je obuhvatio pet radionica vezanih uz sljedeće teme: 1) Lokalni razvoj infrastrukture i usluga u turizmu (vinske ceste, ceste meda); 2) Kratki lanci opskrbe u funkciji ruralnog turizma; 3) Prostor, arhitektura i turizam u kontekstu ruralnog turizma, moderne interpretacije tradicijskih vizura i gradnje, turistička interpretacija zagorske klijeti; 4) Suradnja umjetnika i turističkih radnika/ca, kreiranje autentičnih suvenira, izazovi distribucije, mogućnosti inovacija; 5) Suradnja uslužnih djelatnosti, umrežavanje i udruživanje (integralni hotel, agencijske usluge). U okviru projekta izrađen je i koncept i tekst za brošuru 'Izazovi ruralnog turizma'.

**Strategija razvoja turizma
i marketinškog plana za
Brodsko-posavsku županiju do
2030. godine**

Voditelj:
Snježana Boranić Živoder

Projekt polazi od analize glavnih obilježja turizma u Brodsko-posavskoj županiji i analize tržišta. Potom je definirana SWOT matrica nakon koje slijede načela razvoja, vizija i ciljevi te prostorna i programska koncepcija razvoja. U marketinškom planu obrađen je sustav turističkih proizvoda i aktivnosti potrebne za njihovo unapređenje, definirana su i opisana ciljna tržišta te aktivnosti komunikacije s tržištem. Operativne strategije i mjere uključuju aktivnosti u četiri područja: unapređenje infrastrukture, unapređenje turističkih proizvoda, podizanje kvalitete smještajne i ostale ponude te unapređenje destinacijskog menadžmenta.

**Istraživanja o digitalnim
nomadima u Splitu i njihovim
učincima na grad u 2022.
godini**

Voditelj:
Zrinka Marušić

Za prikupljanje podataka o digitalnim nomadima u Splitu definiran je sveobuhvatan program primarnih istraživanja koji je uključivao dubinske intervjue s predstavnicima Udruge digitalnih nomada Hrvatske, digitalnim nomadima u Splitu i ostalim lokalnim dionicima. Nadalje, provedena je fokus grupa s pružateljima usluga smještaja/privatnim iznajmljivačima u Splitu te online istraživanje (anketa) digitalnih nomada u Splitu. Provedena istraživanja rezultirala su obilježjima digitalnih nomada u Splitu, glavnim čimbenicima odabira Splita kao destinacije boravka, mjesečnim izdacima digitalnih nomada u Splitu te prednostima i nedostacima Splita kao destinacije za digitalne nomade. Međutim, pokušaj procjene učinaka digitalnih nomada na grad ukazao je na izuzetno velik izazov procjene ukupne veličine njihove potražnje. Naime, za sada nema načina na koji bi se pouzdano mogao procijeniti broj digitalnih nomada u Splitu (ni bilo gdje drugdje u Hrvatskoj) jer je ta pojava relativno novijeg datuma i još nisu uspostavljeni mehanizmi za njezino praćenje. Dok službeni izvor (eVisitor) prepoznaje tek desetak turista s boravkom dužim od 90 dana u komercijalnim smještajnim objektima, portal Nomad List donosi informaciju o 2.000 digitalnih nomada u Splitu u jednom mjesecu. Takav raspon u procjeni veličine potražnje ne osigurava relevantnu i pouzdanu osnovu za procjenu učinaka digitalnih nomada na grad.

**Akcijski plan održivog turizma
Splitsko-dalmatinske županije**

Voditelj:
Izidora Marković Vukadin

Akcijski plan održivog turizma Splitsko-dalmatinske županije sagledava ciljeve održivog razvoja turizma, koji su značajno širi od aktivnosti u domeni turističkog sektora, te predstavljaju konkretne, detaljnije operativne zadatke čije je ostvarenje moguće mjeriti, nadzirati i poticati. Odgovarajući na problem uklanjanja strateških nedostataka, ciljevi konzistentno i sažeto opisuju željene kompatibilne ishode razvoja u vremenskom horizontu Akcijskog plana. Polazeći od analize internog i eksternog okruženja, kao temeljni ciljevi i operativni ciljevi definirani su:

1. smanjenje pritisaka na komunalnu i transportnu infrastrukturu
2. prostorno-vremenska disperzija turista i jednodnevnih posjetitelja
3. povećanje kvalitete života lokalne zajednice i kvalitete boravka/iskustva turista.

Kao dodatni glavni cilj nužno je istaknuti važnost integracije aktivnosti koje se odnose na mitigaciju i adaptaciju klimatskim promjenama kroz većinu aktivnosti predviđenih Akcijskim planom. Za provedbu navedenog nužna je nacionalna potpora, kako u tehničkom tako i u financijskom smislu, kao i jasna koordinacija javnog sektora u svim politikama (promet, prostorno planiranje, pomorska infrastruktura, turizam i kapacitet nosivosti, itd.) s regionalnim i lokalnim TZ-ima. Nedavno izdana "Deklaracija iz Glasgova – Klimatske akcije u turizmu" prepoznaje 'regenerativne' turističke pristupe i rješenja temeljena na prirodi kao najinovativnije odgovore turističkog sektora za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama (primjerice to su obnavljanje i zaštita ekosustava, podupiranje sposobnosti prirode da crpi CO₂, kao i očuvanje bioraznolikosti, sigurnosti hrane i vode).

6 AKTIVNOSTI POPULARIZACIJE ZNANSTVENOG RADA

Jedan od strateških ciljeva Instituta za turizam je **znanstveno i stručno djelovanje u funkciji razvoja turističkog sektora**, a ostvaruje se različitim **aktivnostima popularizacije znanstvenog rada**.

Institut kontinuirano povećava broj aktivnosti kojima na različite načine popularizira istraživački i znanstveni rad i kojima rezultate tog rada prenosi općoj i stručnoj javnosti.

Povodom obilježavanja 70 godina kontinuiranog izlaska međunarodnog znanstvenog časopisa TOURISM, Institut za turizam i Hrvatska turistička zajednica, kao suizdavači su 27. rujna 2022. godine organizirali znanstveno-stručni skup "Turizam između znanosti i prakse" u Hotelu Dubrovnik u Zagrebu.

Osim toga, znanstvenici Instituta prisustvovali su na 22 konferencije, na kojima su prezentirali svoje radove, sudjelovali na 13 radionica, a putem medija obračali su se javnosti (17 nastupa na TV-u i u radijskim emisijama), a 15 članaka u tisku objavljeno je uz korištenje rezultata istraživačkog tima Instituta. Organizirane su 4 izložbe i 3 Rasprave o turizmu. Ukupno su 74 takve aktivnosti.

"DABAR - DIGITALNI REPOZITORIJ INSTITUTA ZA TURIZAM"

Institut za turizam je, s ciljem očuvanja vrijedne bibliografske građe nastale od njegova osnivanja 1959. godine pa do danas, nastavio proces digitalizacije vlastite znanstveno-istraživačke i stručne produkcije koji je započeo 2021. godine. Repozitorij sadrži brojne korisne i zanimljive dokumente, koji osim znanstvene i stručne važnosti imaju i arhivski značaj jer svjedoče o važnoj ulozi Instituta u najvažnijim razvojnim procesima hrvatskog turizma u zadnjih šest desetljeća.

Digitalni sadržaj dostupan je na poveznici: <https://repozitorij.iztg.hr/>

Sudjelovanje na konferencijama/skupovima

1. **H. Carić**, *online* sudjelovanje i prezentacija na 'Forum des mondes méditerranéens Marseille: Round table 'Blue Economy in the Mediterranean - opportunities and perspectives', na poziv Vlade Francuske, Fondacije Prince Albert II de Monaco i UN-ovog programa za okoliš (UNEP) održanom u Marseilleu, 7. – 8.2.2022.
2. **D. Krešić**, panelist na konferenciji Brendiranje turističke destinacije Južni Jadran – Dolina Neretve i regionalno povezivanje, Mostar, Bosna i Hercegovina, 6. – 7.4.2022.
3. **M. Gjurašić, J. Kranjčević, S. Melkić**: sudjelovanje na 5. Međunarodnom kongresu o ruralnom turizmu - Ruralni Turizam: kvaliteta, održivost, uključivost, Hrvatska_ 1st Green Restaurant in Croatia - Challenges and Benefits of Implementing Green Practices, Cavtat, 27. – 30.4.2022.
4. **D. Krsić**, sudjelovanje na VII. International Conference on Road and Rail Infrastructure (međunarodna znanstvena konferencija), Pula, 11. - 13.5.2022.
5. **J. Kranjčević**, sudjelovala je na 1. Kongresu obiteljskog smještaja Hrvatske u organizaciji Hrvatske udruge obiteljskog smještaja i TZ Splitsko-dalmatinske županije na kojem su sudjelovali stručnjaci iz Hrvatske, Španjolske, Njemačke i Crne Gore. Tom prigodom prezentirana je Izložba Instituta za turizam "Žena u promocija turizma u hrvatskoj do 1918.", <https://dalmatinskiportal.hr/turizam/obiteljski-turizam-splitsko-dalmatinska-zupanija-ima-najvise-privatnih-iznajmljivaca/133712>, Split, 16. - 17.5.2022.;
6. **I. Sever**, sudjelovanje na 13th International Odyssey Conference on Economics and Business, Dubrovnik, 1. - 4.6.2022.
7. **M. Gjurašić**, sudjelovanje na 11th International Scientific Symposium "Region, Entrepreneurship, Development" From reality to virtuality experience: concept and application in hotel industry, Osijek, 9. - 11.6.2022.
8. **I. Marković Vukadin**, sudjelovanje na završnoj konferenciji DESTIMED plus projekta, tema predavanja: 'Challenges of measuring and monitoring the sustainability of tourism - CROSTO example', Rim, 20.6.2022.
9. **S. Čorak i S. Boranić Živoder** održale su prezentaciju "From Cooperation to Collaboration: A Case of Sport and Tourism Sectors in Croatia" na međunarodnoj znanstvenoj konferenciji EASM 2022 European Sport Management Conference u Innsbrucku, Austrija, 5. - 7.9.2022.
10. **D. Krešić, M. Gjurašić i R. Tomljenović** sudjelovali su na konferenciji 2nd Tourism and Hospitality Networking Conference' u Istanbulu, u organizaciji Kadir Has University, Türkiye, University of Algarve, Portugal i University of

Wisconsin-Stout, USA. Na konferenciji su sudjelovali s radovima na temu: Managing Environmental Footprint of Short Food Supply Chain Components (D. Krešić, M. Gjurašić i I. Marković Vukadin) te Digital Nomads and Well Developed tourism Destinations (R. Tomljenović, Z. Marušić i M. Gjurašić); Istanbul, 6. - 10.9.2022.

11. **J. Kranjčević**, izlaganje na međunarodnoj znanstvenoj konferenciji 'The Future of Traditional Games and Sports: Investing in Education u Svetvinčenatu, Istra: Traditional Sports and Games: Roots of Physical Education in School for Tourism in Croatia', Budućnost tradicijskih sportova i igara: ulaganje u obrazovanje, Svetvinčenat, 8. – 10.9.2022.
12. **D. Baus** i **L. Nujić** sudjelovale su na *online* konferenciji MIC - Vis 2022 i predstavile rad iz područja održivog turizma "Carbon Free Islands With the Usage of Alternative Transportation", Vis, 14. – 17.9.2022.
13. **J. Kranjčević**, **K. Tokić** i **M. Gjurašić** sudjelovale su na znanstveno-stručnom skupu Održivost kulturne baštine. Skup je održan povodom Dana europske baštine. Na skupu sudjelovale s radovima: **K. Tokić** i I. Tokić: "Kulturna baština u knjižnicama kao čimbenik održivog razvoja kulturnog turizma", **J. Kranjčević**: "Mraclin – od asanacije, preko kulturne baštine do održivog razvoja", a dvije sesije moderirala je **M. Gjurašić**, Velika Gorica, 13. – 14.10.2022.
14. **J. Kranjčević**, A. Starčević Štambuk i M. Blagaić Kišiček prezentirale su rad "Women in the promotion of Croatian tourism - exhibition from digitized sources" na 2. Međunarodnoj konferenciji DARIAH-HR-a - Digital Humanities & Heritage, Rijeka, 12. - 14.10.2022.
15. Na konferenciji Ruralne europljanke - European Rural Women, u organizaciji Hrvatske udruge za turizam i ruralni razvoj "Klub članova Selo", sudjelovala je **J. Kranjčević** s prezentacijom "Baština i identitet ruralne žene Hrvatske", Zagreb, 24.10.2022.
16. **S. Čorak**, kao uvodni govornik na kongresu Europskog fair play pokreta (EFPM) na temu ravnopravnosti spolova u sportu., održala je prezentaciju "Gender Equality in Coaching and Leadership: Can we do better?", Rim, 4.11.2022.
17. **J. Kranjčević**, na poziv organizatora održala je prezentaciju na temu "Vinogradarska i vinska arhitektura između prošlosti i sadašnjosti". Konferencija projekta "Transdanube Travel Stories" za Hrvatsku, u organizaciji Hrvatske udruge za turizam i ruralni razvoj "Klub članova Selo" i kulturne rute Iter Vitis Croatia održana je u Čepinu i Dalju. Na konferenciji je predstavljen i portal Hrvatski ruralni turizam kao centralno mjesto svih ruralno-turističkih i vinskih inicijativa. Čepin i Erdut, 21. i 22.11.2022.
18. **D. Krešić** sudjelovao je na 34. Kongresu ugostitelja i turističkih djelatnika Hrvatske obrtničke komore, Dubrovnik, 28. - 29.11.2022.
19. **N. Ivandić** sudjelovao je na International Conference on the Economics of the Decoupling, Zagreb, 30.11. - 1.12.2022.
20. **M. Gjurašić** sudjelovala je na konferenciji Izazovi ruralnog turizma: Kratki lanci opskrbe u funkciji ruralnog turizma, Novi Marof, 12.12.2022.
21. **Z. Marušić**, *online* sudjelovanje na radnom sastanku ekspertne skupine UNWTO-a za mjerenje održivosti turizma (*Measuring the Sustainability of Tourism - MST*): Symposium on Country Experiences and 3rd Meeting of the Expert Group, UNWTO Headquarters, Madrid, Španjolska, 14.-16.12.2022.
22. **Z. Klarić**, sudjelovanje kao voditelj panel rasprave i predavač na konferenciji Cikloturizam i EuroVelo8 ruta u Jadranskoj Hrvatskoj u organizaciji Adriatic Business Centra, Šibenik, 16.12.2022.

Radionice/ prezentacije/ okrugli stolovi/ predavanja i pozvana predavanja

1. Institut za turizam ugostio je veleposlanika Češke Republike u Hrvatskoj Nj.E. g. Milana Hovorku, koji je 25.1.2022. boravio u radnom posjetu Institutu. Tema sastanka bila je trenutni razvojni trenutak i razvojne perspektive hrvatskog turizma s posebnim osvrtom na obilježja i potrošnju turista iz Češke, koji su u zadnje dvije godine tijekom razdoblja Covid-19 pandemije, dodatno potvrdili status jednog od najvažnijih emitivnih tržišta hrvatskog turizma.
2. **Z. Marušić** održala je pozvano predavanje i bila moderator na Panelu 1. "The obstacles and opportunities of tourism data gathering and sharing" u okviru PANORAMED tematskog događaja visoke razine iz područja obalnog i pomorskog turizma pod nazivom "Better Governance for Smarter and More Resilient Tourism in the MED", u organizaciji Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije; Zagreb, 23.3.2022.

3. **K. Tokić**, održala radionicu "Knjižnice i turizam" u Gradskoj knjižnici u Slavonskom Brodu 5.4.2022.
4. **Z. Marušić, I. Sever, S. Melkić, D. Baus, M. Gjurašić**: sudjelovanje na UNWTO/EBRD radionici vezano za temu: Measuring the Sustainability of Tourism, organizator: Ministarstvo turizma i sporta, Zagreb, 21.4.2022.
5. **J. Kranjčević** sudjelovala je na Trećem susretu Obnova graditeljskog nasljeđa, ruralnih i urbanih prostora nakon prirodnih katastrofa. Predavanje na temu: "Poplavljeno selo Brod - Izgradnja novog sela Ferdinandovac 1844."; Institut za povijest umjetnosti u Zagrebu, 5.5.2022.
6. **J. Mikulić** održao je plenarno izlaganje na 4. Međunarodnoj znanstvenoj konferenciji – International Statistical Conference in Croatia (ISCCRO'22) koju je organiziralo Hrvatsko statističko društvo. Tema izlaganja je bila: "Reflective-formative confusion and common misconceptions in structural equations modeling"; Rijeka, 6.5.2022.
7. **Z. Marušić** održala je online prezentaciju pod nazivom "Presentation of a TSG4 flagship example, available for financing: CruiseAIR project: Destination Management Plan's preparation for cruise destinations within the Adriatic-Ionian Region", na skupu ADRIATIC-IONIAN REGION (EUSAIR) S3 NETWORK A PUSH FOR STRENGTHENED INTERNATIONALISATION: Third EUSAIR Innovation Community Meeting, Helping to strengthen Quadruple Helix stakeholders", 5.6.2022.
8. **I. Marković Vukadin**, pozvano online predavanje na UniAdriatic Summer School on Sustainable Tourism; tema: Tourism and environmental sustainability 3.1. Analysis of tourist destination (identification and analysis of the tourism resources; tourists offer analysis; stakeholders' role), Ancona, 5.9.2022.
9. Održana Tribina u Institutu za etnologiju i folkloristiku na kojoj su sudjelovale **I. Marković Vukadin** s prezentacijom "Subjektivizacija i objektivizacija žene kroz turističku promociju" i **J. Kranjčević** s prezentacijom "Žena u promociji turizma Hrvatske", 20.9.2022.
10. U Gradskoj knjižnici Požega **J. Kranjčević** održala je predavanje o tri zanemarena (zaboravljena) požeška arhitekta koji su djelovali u svijetu, a nisu iskorištena u turističkoj promidžbi. To su: Ferdinand Florschütz, Dragan Petrik i Branko Petrović, Požega, 30.9.2022.
11. U sklopu sajma i konferencije ArhiBau na okruglom stolu ARTUR – Arhitektura i turizam sudjelovala je **J. Kranjčević** s temom: "Održivi turizam i zaštita prostora", <http://arhibau.d-a-z.hr/hr/program/>, Zagreb, 5.10.2022.
12. Institut za turizam ugostio je veleposlanika Alžira Nj.E. g. Mokhtara Aminea Khelifa, 14.10.2022., kojom prigodom ga je doc. dr. sc. **Damir Krešić**, ravnatelj Instituta upoznao s radom Instituta.
13. Radionica OECD-a na Institutu za turizam. U Institutu za turizam OECD je održao radionicu Technical workshop: Integration of TSA and SEEA za projekt Razvoj Turističkog održivog satelitskog računa (TSSA) za Republiku Hrvatsku (Development of a Tourism Sustainability Satellite Account for Croatia), na kojem Institut za turizam, u suradnji Ministarstvom turizma i sporta, među prvima u Europi radi analizu održivog turizma, Zagreb, 7. – 8.11.2022.
14. **I. Marković Vukadin**, sudjelovanje na Okruglom stolu "Jačanje otpornosti turizma na klimatske promjene", s temom: 'Odgovorni turizam i pokazatelji održivog turizma usmjereni na praćenje klimatskih promjena'; Zagreb, 7. 12. 2022.
15. **D. Krešić**, sudjelovanje na panelu Budućnost hrvatskog turizma - više brige o čovjeku i okolišu, konferencija Večernjeg lista 'Održivi turizam', Zagreb, 14.12.2022.

Održane izložbe

1. Institut za turizam u suradnji s Institutom za etnologiju i folkloristiku, Sveučilištem u Dubrovniku, Studij Povijesti Jadrana i Mediterana, Veleučilištem Karlovac, Muzejom Grada Zagreba, TZ otoka Krka, TZ Baška, Lječilištem Topusko, Općinom Topusko i Hrvatsko-češkim društvom organizirao je izložbu i raspravu na temu '**Žene u promociji turizma Hrvatske do 1918'**, u prostorijama Instituta za turizam, 22.4.2022.
2. Obilježavanje Svjetskog dana turizma izložbom '**Žena u promociji turizma Hrvatske'** u suradnji s TZ otoka Krka i TZ općine Baška koja je prezentirana u Baški na otoku Krku u Galeriji Zvonimir od 27.9. - 12.10.2022. Otvorenju je prisustvovala autorica izložbe **doc. dr. sc. Jasenka Kranjčević** i održala uvodno predavanje.
3. Otvorenje izložbe '**Djelovanje graditelja, arhitekata i građevinskih inženjera iz Češke na prostoru Hrvatske'** uz kratko predavanje **doc. dr. sc. Jasenke Kranjčević**, Napretkov kulturni centar, Zagreb, 3.11.2022. Izložba je na gostovanju u Građevinskom i arhitektonskom fakultetu u Osijeku, u razdoblju od 7.12.2022. - 11.1.2023.

4. Izložba Instituta za turizam **'Žene u promociji turizma Hrvatske'** koja je nastala u suradnji s Institutom za etnologiju i folkloristiku i drugim baštinskim ustanovama, nakon gostovanja u HKD Napredak u Zagrebu, zatim u Splitu, Topuskom i Baški, sada je na gostovanju u knjižnici Medveščak u Zagrebu, gdje se može razgledati do 15.1.2023.

TV i radio emisije

1. **J. Kranjčević**, gost u emisiji Dnevnik NOVE TV, 18.4.2022.
2. **R. Tomljenović**, gost Dnevnika NOVE TV, na temu: Očekivanja od turističke sezone, 18.4.2022.
3. **J. Kranjčević**, sudjelovala je u emisiji **Razgovor s povodom** Hrvatskog radija 3. program u kojem se osvrnula na zanemarenost tradicijskih ruralnih sportova i igara u turizmu usprkos bogatoj baštini i brojnim izvorima, 16.5.2022.
4. **S. Melkić**, intervju na Radio Jadranka, otok Lošinj, tema: DestiMED PLUS projekt (FAM TRIP), 26.5.2022.
5. **D. Krešić**, TRT international, Across the Balkans, Stanje hrvatskog turizma i problem radne snage, 8.6.2022.
6. **D. Krešić**, ZDF, intervju na temu radne snage u turizmu, 2.6.2022.
7. **I. Marković Vukadin**, intervju na temu: DestiMED PLUS projekt; HRT3 – Okrugli stol ponedjeljkom, 6.6.2022. <https://radio.hrt.hr/slusaonica/okrugli-stol-ponedjeljkom>
8. **N. Ivandić**, RTL, intervju na temu: Turizam i inflacija, 17.6.2022.
9. **N. Ivandić**, HRT 1, U mreži prvog, intervju na temu: Turistička sezona, 29.6.2022.
10. **D. Krešić**, HRT1, Dnevnik, intervju na temu: Turistička sezona 2022., 28.8.2022.
11. **D. Krešić**, RTL, RTL Direkt, intervju, 30.8.2022.
12. **D. Krešić**, HTV, gostovanje u Dnevniku na temu: Rasprave o turizmu na temu "Kako stvoriti, privući i zadržati radnu snagu u turizmu?", 13.9.2022.
13. **S. Grujo Vrkljan**, prilog u Dnevniku HTV 1, tema: Rasprave o turizmu na temu "Kako stvoriti privući i zadržati radnu snagu u turizmu?", 13.9.2022.
14. **S. Grujo Vrkljan**, intervju za index.hr, tema: Strana radna snaga u turizmu u RH, 14.9.2022.
15. **I. Marković Vukadin**, intervju za Top radio live: Za deset godina Zagreb vidim kao pravi dijamant turističke ponude Europe, 28.9.2022.
16. **J. Kranjčević**, prilog u Dobro jutro Hrvatska, HRT 1, tema: Djelovanje graditelja, arhitekata i građevinskih inženjera iz češke na prostoru Hrvatske, 9.12.2022.
17. **Z. Klarić**, Intervju za TV Šibenik na temu Cikloturizam i EuroVelo8 ruta u Jadranskoj Hrvatskoj, 16.12.2022.

Članci u dnevnim glasilima, portalima i na društvenim mrežama

1. Objavljen je intervju **Kranjčević, J.** o Ludwigu Salvatoru von Habsburg koji je krajem 19. i početkom 20. stoljeća nakon putovanja našom obalom objavio sedam knjiga i desetak članaka te na taj način pridonio promociji našeg Jadrana. Jutarnji list, 2.1.2022.
2. Izložba i rasprava na temu Žena u promociji turizma Hrvatske do 1918., Sveučilište u Dubrovniku, <https://www.unidu.hr/izlozba-i-rasprava-na-temu-zena-u-promociji-turizma-hrvatske-do-1918/?cat=243>, 25.4.2022.
3. **Mikulić, J.**, gost u emisiji: 'Uplift razgovorima sa Zoranom Šprajcom' na temu: Ova sezona će pokazati iste probleme koje smo imali i prije pandemije, naročito po pitanju radne snage, 11.6.2022.
4. Instituta za turizam i Napretkov kulturni centar organizirali su XVII. Rasprave o turizmu na temu: "Kako stvoriti, privući i zadržati radnu snagu u turizmu", slobodnizagreb.hr, 15.9.2022.

5. Nedostatak radne snage jedno je od gorućih pitanja hrvatskog turizma i šire, XVII. Rasprave o turizmu, hrturizam.hr, 15.9.2022.
6. Institut za turizam i HTZ znanstvenim skupom obilježili 70 godina časopisa Tourism, Glas Istre, 27.9.2022.
7. Znanstveno-stručni skup povodom Svjetskog dana turizma i obilježavanja 70 godina časopisa Tourism, e-zadar, 27.9.2022.
8. Izazovi s kojima se susreće hrvatski turizam, vijesti.hrt.hr, 27.9.2022.
9. **D. Krešić**, sudjelovanje na DANIMA HRVATSKOG TURIZMA - 'Hrvatski hoteli bolji su od konkurencije na Mediteranu, a imamo najniže cijene. To se mora mijenjati', jutarnji list/vijesti, 7.10.2022.
10. Zgrade čeških majstora koje definiraju lice i stil centra Zagreba i drugih gradova Hrvatske, **J. Kranjčević**, Nacional, 8.11.2022.
11. Otvorena izložba 'Djelovanje graditelja, arhitekata i građevinskih inženjera iz češke na prostoru Hrvatske', **J. Kranjčević**, Nacionalne manjine, Zagreb express, HKD Napredak, Križevci info link, 17.11.2022.
12. **D. Krešić**, sudjelovanje na panelu Program i anketa 34. Kongresa ugostitelja i turističkih djelatnika Hrvatske obrtničke komore, 23.11.2022.
13. Sudjelovanje na konferenciji Hrvatska kakvu trebamo, **D. Krešić**, vijesti.hrt; 13.12.2022.
14. Jesu li mali iznajmljivači problem?/Nova strategija razvoja turizma: 'Uvijek preživakavamo iste probleme; Taj vrući krumpir nitko ne želi uzeti u ruke...!', **D. Krešić**, net.hr/danas; 17.12.2022.
15. Mana hrvatskog turizma je 'naglašena sezonalnost', **D. Krešić**, Deutsche Welle, 18.12.2022.

Rasprave o turizmu

1. XVI. Rasprave o turizmu na temu "Žena u promociji turizma Hrvatske" i otvorenje izložbe, Napretkov kulturni centar Zagreb, 3.6.2022.
2. XVII. Rasprave o turizmu na temu "Kako stvoriti, privući i zadržati radnu snagu u turizmu?", Napretkov kulturni centar Zagreb, 13.9.2022.
3. XVIII. Posebno izdanje Rasprava o turizmu na temu "Makroekonomski učinci turizma" u okviru znanstveno-istraživačkog projekta MACROTOUR-IP-2018-01-2961, Napretkov kulturni centar Zagreb, 19.9.2022.

Studenti na praksi

Tomislav Sili, ERASMUS+ praksa. Studij na Faculty of Humanities International Office Denmark. Stručna praksa u razdoblju od 1.2. do 31.5.2022.; mentor: dr. sc. Snježana Boranić Živoder.

Žana Linjaković, stručni studij, smjer Turističko poslovanje na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu. Stručna praksa u razdoblju od 7.3. do 30.3.2022.; mentor: dr. sc. Izidora Marković Vukadin.

Mateja Zrinski, Prirodoslovno-matematički fakultet u Zagrebu, smjer Baština i turizam. Stručna praksa u razdoblju od 1.3. do 24.3.2022.; mentor: dr. sc. Izidora Marković Vukadin.

Leon Puljević, Prirodoslovno-matematički fakultet u Zagrebu, preddiplomski istraživački smjer Geografije. Stručna praksa u razdoblju od 13.7. do 22.7.2022.; mentor: dr. sc. Izidora Marković Vukadin.

Karla Dlesk, Prirodoslovno-matematički fakultet u Zagrebu, preddiplomski istraživački smjer Geografije. Stručna praksa u razdoblju od 22.8. do 31.8.2022.; mentor: dr. sc. Izidora Marković Vukadin.

Petra Prgomet, Sveučilište VERN, Zagreb, diplomski studij Menadžment održivog razvoja turizma. Stručna praksa u razdoblju od 10.10. do 11.11.2022.; mentor: dr. sc. Izidora Marković Vukadin.

Prilog

DJELATNICI INSTITUTA ZA TURIZAM U 2022.

Znanstvenici i suradnici/ radna mjesta	Područja znanstvenog interesa
Dr. sc. Irena Ateljević , znanstveni suradnik do 31.07.2022.	Metodologija kvalitativnih istraživanja; istraživanje socioekonomske i prostorne problematike razvoja turizma; postmodernizam; obrazovanje u turizmu
Dr. sc. Ivo Beroš , asistent	Primjena BI (<i>Business Intelligence</i>) u turizmu; informacijski sustavi u turizmu; statistička analiza istraživanja
Dr. sc. Snježana Boranić Živoder , znanstveni suradnik	Destinacijski marketing i menadžment; promocija u turizmu; planiranje razvoja turizma; E-marketing; turizam i sport; brendiranje turističke destinacije
Dr. sc. Hrvoje Carić , znanstveni suradnik	Zaštita okoliša i prirode; održivi razvoj turizma; zeleni turizam; nosivi kapacitet; analiza rizika
Dr. sc. Sanda Čorak , znanstveni savjetnik u trajnom zvanju	Destinacijski marketing i menadžment; istraživanje i praćenje trendova turističke potražnje u Hrvatskoj; obrazovanje u turizmu; sportski menadžment
Dr. sc. Matina Gjurašić , znanstveni suradnik	Upravljanje kvalitetom u turizmu i uslužnim djelatnostima; marketinški menadžment; strateško i poslovno (operativno) planiranje u turizmu; evaluacija poslovanja hotelskih poduzeća i njihovo vrednovanje
Dr. sc. Sanela Grujo Vrkljan , znanstveni suradnik od 2.5.2022.	Strateško i operativno marketinško planiranje u turizmu; inovativni koncepti razvoja turističkih i destinacijskih proizvoda; tržišne studije izvedivosti; upravljanje ljudskim potencijalima i educiranje zaposlenika u turizmu
Dr. sc. Neven Ivandić , znanstveni suradnik	•Ekonomika turizma; strateško upravljanje u turizmu; razvoj metodologija za procjenu ekonomskih učinaka turizma na hrvatsko gospodarstvo; praćenje konkurentnosti hrvatskog turizma
Izv. prof. dr. sc. Zoran Klarić , znanstveni savjetnik	Međuodnos turizma i prostora; prihvatni kapacitet u turizmu; obilježavanje turističkih atrakcija; interpretacija okoliša; posebne vrste turizma (cikloturizam); obrazovanje u turizmu
Izv. prof. dr. sc. Goran Kos , znanstveni suradnik	Prometni tokovi i promet; prometno i prostorno planiranje; promet u gradovima; turizam i promet; sigurnost u prometu
Dr. sc. Ivan Kožić , znanstveni suradnik	Ekonomika turizma; makroekonomski aspekti turizma; prognoziranje turističke potražnje; održivi razvoj turizma
Doc. dr. sc. Jasenska Kranjčević , viši znanstveni suradnik	Prostorno planiranje turizma; međuodnos prostora i turizma; regionalni razvoj; ruralni razvoj; graditeljsko nasljeđe turizma; povijest arhitekture u turizmu
Dr. sc. Davor Krasić , znanstveni savjetnik do 31.12.2022.- starosna mirovina	Promet i turizam; prometno planiranje; promet u gradovima; promet u turističkim destinacijama
Doc. dr. sc. Damir Krešić , znanstveni suradnik - ravnatelj	Strateško planiranje u turizmu; Destinacijski menadžment; Destinacijski marketing; Primjena IKT u turizmu; Konkurentnost turističke destinacije; Održivi razvoj turizam
Dr. sc. Ivo Kunst , viši znanstveni suradnik	Istraživanje i analiza turističke potražnje; destinacijski marketing i menadžment; strateško planiranje za potrebe poduzeća; studije ekonomske isplativosti

Dr. sc. Mackelworth Peter Charles znanstveni suradnik od 1.6.2022.	Znanstveno istraživanje antropogene dimenzije zaštite mora s naglaskom na procese planiranja i donošenja odluka; Legislativni i vezani politički procesi koji facilitiraju prekograničnu konverzijsku biologiju i upravljanje zaštićeni morskim područjima – s naglaskom na upotrebu legislativnih i upravljačkih praksi u kontekstu prostornog planiranja mora.
Dr. sc. Izidora Marković Vukadin , znanstveni suradnik	Prostorno planiranje u turizmu; održivi razvoj turizma; geoturizam; resursna osnova; zaštićena prirodna područja
Zrinka Marušić , mag. math., univ. spec. oec., stručni savjetnik u sustavu znanosti i visokog obrazovanja	Metodologija istraživanja u turizmu (dizajn i alokacija uzorka, metode statističke analize); metodologija vrednovanja javnog dobra; mjerenje turističke potrošnje; baze podataka turističkog prometa
Doc. dr. sc. Hrvoje Mataković , znanstveni suradnik	Sigurnost u turizmu; utjecaj kriminala, terorizma i korupcije na turizam
Izv. prof. dr. sc. Josip Mikulić , znanstveni suradnik, na 20% radnog vremena	Destinacijski marketing i menadžment; tržišna komunikacija i brendiranje u turizmu; upravljanje kvalitetom u turizmu i uslužnim djelatnostima; održivost turizma; suvremeni trendovi u istraživanju tržišta; kvantitativne metode istraživanja u turizmu
Lidija Nujić , mag. oec., stručni suradnik u sustavu znanosti i visokog obrazovanja	Maketiške i PR aktivnosti Instituta; suvremeni trendovi u oglašavanju; digitalni marketing u turizmu; marketinški menadžment; promocija u turizmu
Dr. sc. Ivan Sever , stručni savjetnik u sustavu znanosti i visokog obrazovanja od 21.3.2022.	Metodologija anketnih istraživanja; vrednovanje javnog dobra; psihologija okoliša; <i>data science</i>
Mr. sc. Neda Telišman-Košuta , stručni savjetnik u sustavu znanosti i visokom obrazovanju do 12.2.2022. – starosna mirovina	Tržišna istraživanja i trendovi; praćenje konkurentnosti turističkih destinacija i turističkih proizvoda; strateško planiranje razvoja turističkih destinacija; strateško marketinško planiranje; brendiranje turističkih destinacija
Dr. sc. Renata Tomljenović , viši znanstveni suradnik - pomoćnica ravnateljica	Destinacijski marketing i menadžment; planiranje razvoja i strategija kulturnog turizma; istraživanja različitih oblika turizma; transturizam; obrazovanje u turizmu
Ives Vodanović Lukić , mag. geogr., mag. hist. art. et litt. comp., asistent	Kulturni i kreativni turizam; turizam umjetnosti; interpretacija baštine; turizam i duhovnost; turizam i lokalna zajednica

Biblioteka	Područje rada i znanstvenog interesa
Dr. sc. Ksenija Tokić , diplomirani knjižničar	Uloga knjižnica u turizmu; uloga kulturne baštine u turizmu; informativna pismenost u odnosu na informativnu nepismenost; znanstveno komuniciranje u digitalnom okruženju; bibliometrija

Radna mjesta financirana iz EU fondova	Područje rada
Martina Ambrušec , bacc. oec., asistent na projektu-kontrolor do 30.6.2022.	Statistička analiza i prognoziranje; matematičko modeliranje; primjena novih tehnologija u kvalitativnoj i kvantitativnoj analizi podataka (strojno učenje, rudarenje podataka); strateško planiranje razvoja turističkih destinacija; održivi razvoj turizma
Diana Baus , mag. oec., stručni savjetnik, radno mjesto financirano iz EU projekata	Ekonomika turizma; makroekonomski aspekti turizma kroz primjenu kvantitativnih metoda; transfer novih tehnologija; cirkularna ekonomija
Sara Melkić , mag. oec., stručni savjetnik, radno mjesto financirano iz EU projekata do 30.6.2022	Planiranje razvoja turizma, Destinacijski menadžment, Održivi razvoj turizma, Regionalni razvoj turizma, Turističke agencije i turoperatori
Administrativni djelatnici	Područje rada
Ivana Bauer Škrinjarčić , računovodstveni referent - financijski knjigovođa	Likvidatura, obračun plaća, URE, IRE, baza podataka pretplatnika časopisa Turizam
Branka Božić , oec., voditelj računovodstva u sustavu znanosti i visokog obrazovanja	Analize poslovanja, bilance, završni izvještaji; ovlaštenu računovođa; certifikat za proračunsko računovodstvo
Sara Melkić , mag. oec., stručni referent od 1.9.2022.	prikupljanje, unos i obrada podataka - statističke analize asistencija na EU projektima pomoćni istraživački poslovi
Višnja Mezak , struč. spec. oec., tajnik u sustavu znanosti i visokog obrazovanja	Tajnički i kadrovski poslovi, pomoćni istraživački poslovi, prijevodi - njemački jezik; certifikat u području javne nabave
Mislav Mikec , prof., stručni suradnik u administraciji	Pomoćni istraživački poslovi; službenik za informiranje
Nera Orlić , informatički tehničar do 30.6.2022.	Slaganje i dizajn
Ivica Ratković , dipl. iur. viši stručni suradnik u sustavu znanosti i visokog obrazovanja – pravnik	Pravni poslovi; izrada i praćenje ugovora Javna i jednostavna Nabava; izrada Plana nabave GDPR
Mara Stanić , spremačica	Poslovi spremačice
Božica Tošić , informatički tehničar do 25.12.2022. – starosna mirovina	Tajnica - ažuriranje i pomoćni tajnički poslovi; djelatnik u pismohrani (obrađa arhivskog i dokumentarnog gradiva Instituta za turizam)

Članstvo u stručnim tijelima/povjerenstvima

Znanstvenici u Institutu članovi su i brojnih stručnih povjerenstava pri Ministarstvu znanosti i obrazovanja, Ministarstvu zaštite okoliša i prirode, Ministarstvu turizma i sporta, Ministarstvu gospodarstva, Nacionalnom vijeću za sport RH i različitim obrazovanim institucijama čime je Institutu omogućeno da sudjeluje u kreiranju javnih politika u turizmu:

- **Hrvoje Carić**, član Odbora za UNESCO-v program "Čovjek i biosfera"
- **Hrvoje Carić**, Imenovanje u nacionalnu tematsku grupu za radni paket 5: obalni i pomorski turizam
- **Hrvoje Carić, Neven Ivandić, Jasenka Kranjčević, Damir Krešić, Ivo Kunst, Renata Tomljenović**, članovi Znanstvenog vijeća *Turizam i prostor*, Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU)
- **Hrvoje Carić**, član Povjerenstva za međusektorsku koordinaciju za politiku i mjere za ublažavanje i prilagodbu klimatskim promjenama
- **Sanda Čorak**, članica EU međunarodne radne grupe za ravnopravnost spolova
- **Sanda Čorak**, članica Nacionalnog vijeća za sport Republike Hrvatske
- **Sanda Čorak**, članica Vijeća i potpredsjednica Hrvatskog olimpijskog odbora
- **Sanda Čorak**, članica Povjerenstva za civilna odlikovanja i priznanja predsjednika RH
- **Matina Gjurašić**, članica Organizacijskog odbora znanstvenog skupa Održivost baštine, Velika Gorica
- **Zoran Klarić**, član Koordinacijskog tijela za cikloturizam pri Ministarstvu turizma.
- **Zoran Klarić**, član radne skupine za izradu Pravilnika o kriterijima za dodjelu sredstava iz Fonda za turistički nedovoljno razvijena područja i kontinent
- **Zoran Klarić**, član podgrupe za EuroVelo GIS (EuroVelo GIS subgroup) pri Europskoj biciklističkoj federaciji
- **Goran Kos**, član Koordinacijskog tijela za cikloturizam pri Ministarstvu turizma
- **Goran Kos**, član Hrvatske komore inženjera tehnologije prometa i transporta
- **Jasenka Kranjčević**, članica Kulturne rute Iter vitis, Hrvatska, Vijeća Europe
- **Jasenka Kranjčević**, članica Upravnog vijeća Zavoda za prostorno uređenje Grada Zagreba
- **Jasenka Kranjčević**, članica Programskog odbora znanstvenog skupa Održivost baštine, Velika Gorica
- **Damir Krešić, Neven Ivandić**, član i zamjenik člana Radne skupine za pripremu Nacrta prijedloga Zakona o turizmu
- **Damir Krešić**, član Povjerenstva u vezi s udruživanjem turističkih zajednica pri Ministarstvu turizma i sporta
- **Josip Mikulić**, član radne skupine za izradu Strategije održivog turizma do 2030.
- **Josip Mikulić**, predsjednik Izvršnog odbora Fonda za potpore primijenjenim istraživanjima i razvojnim projektima Ekonomskog fakulteta – Zagreb.
- **Josip Mikulić**, član Odbora za poslijediplomske sveučilišne doktorske studije (zamjenik Predsjednice).
- **Josip Mikulić**, član Savjeta za znanost Ekonomskog fakulteta - Zagreb.